

DONJI MIHOLJAC – SMART CITY 2027

PLAN PAMETNOG RAZVOJA GRADA ZA RAZDOBLJE 2021-2027.

Donji Miholjac, srpanj 2020 .g.

Nacrt prijedloga 1.0

SADRŽAJ

1	UVOD	3
2	METODOLOGIJA I PRISTUP IZRADI PLANA RAZVOJA	4
2.1	Pristup planiranju lokalnog razvoja na temelju koncepta "pametan grad"	5
2.1.1	Koncept "pametan grad" i povezani koncepti	9
2.2	Usklađenost sa strateškim dokumentima višeg ranga	10
2.2.1	Usklađenost s nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga	12
2.2.2	Usklađenost s županijskom razvojnom strategijom	13
2.2.3	Usklađenost sa Strateškom studijom utjecaja na okoliš ŽRS	14
3	GRAD DANAS – ANALIZA SADAŠNJEG STANJA	16
3.1	Zemljopisni i prometni položaj	16
3.1.1	Prometna infrastruktura	17
3.2	Energetska, komunalna i telekomunikacijska infrastruktura	19
3.3	Prirodni potencijali i poljoprivreda	22
3.4	Demografija i ljudski potencijali	23
3.5	Kulturna baština i kulturna infrastruktura	24
3.6	Odgojna i obrazovana infrastruktura	27
3.7	Kulturna, društvena i sportska infrastruktura	28
3.8	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	29
3.9	Gospodarstvo i poduzetništvo	30
3.9.1	Turizam i turistički kapaciteti	32
3.9.2	Tržište rada, zaposlenost i nezaposlenost	32
3.10	Financijska analiza	33
3.11	SWOT analiza	35
3.12	Usporedna analiza pokazatelja razvijenosti	38
3.13	Glavne razvojne potrebe Grada	39
3.14	Primjeri dobre prakse "pametnog razvoja" malih gradova	40
4	DONJI MIHOLJAC PAMETAN GRAD 2027 – VIZIJA I CILJEVI	41
4.1	Vizija i glavni ciljevi pametnog razvoja do 2027. godine	41
4.1.1	Ciljevi pametnog razvoja do 2027. godine	41
4.1.2	Donji Miholjac – pametan grad 2027	42
4.1.3	Ciljani razvojni pokazatelji	43
4.1.4	Primjena digitalnih tehnologija	44
4.1.5	Strateški koncept "energetski nezavisan grad"	45
5	PODRUČJA DJELOVANJA I PRIORITETI INTERVENCIJE	46
5.1	Područja djelovanja i prioriteti intervencije	46
5.2	Planiranje i provedba implementacijskih projekata	47
5.3	Financiranje projekata	51
	LITERATURA I IZVORI	53
	POPIS SLIKA	55
	POPIS TABLICA	56
	POPIS GRAFIKONA	56

1 UVOD

Grad Donji Miholjac (dalje u tekstu: Grad) je jedinica lokalne samouprave u Osječko-baranjskoj županiji. Prema popisu iz 2011. godine, Grad je imao 9.491 stanovnika.

U razvojnom smislu je Grad u protekla dva desetljeća dijelio sudbinu svoje županije. Lokalni bruto domaći proizvod po glavi stanovnika je sporije rastao u odnosu na prosjek Republike Hrvatske, posebno u odnosu na usporedive gradove u okruženju europske Podunavske regije. U tom smislu su ubrzavanje ekonomskog rasta i stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta glavne razvojne potrebe Grada.

Europska unija je u prethodnom višegodišnjem financijskom razdoblju do 2014-2020. godine snažno poticala regionalni i ruralni razvoj kroz strukturne i kohezijske fondove EU. Republika Hrvatska je strukturne fondove EU u tom razdoblju usmjeravala kroz četiri operativna programa koja nisu u potpunosti odgovarala razvojnim potrebama jedinica lokalne samouprave u Slavoniji i Baranji. Vladine police regionalnog razvoja i operativni programi korištenja EU fondova posebno nisu prepoznavali potrebe malih gradova. Vlada RH je potrebe razvoja manjih gradova počela prepoznavati tek početkom 2015. godine, donošenjem odluke o provođenju pilot programa integrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije gradova pogođenih ratom. Ovim pilot programom su obuhvaćeni gradovi Beli Manastir i općina Darda, Knin, Benkovac, Petrinja i Vukovar.

Nakon definiranja i usvajanja proračuna EU za naredno financijsko razdoblje, koje se očekuje tijekom 2020. godine, zemlje članice EU će predlagati nacionalne operativne programe za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova (dalje u tekstu: ESI fondovi). Budući da su već poznati glavni strateški ciljevi koje EU želi ostvariti u narednoj financijskoj perspektivi kao i područja intervencije kroz strukturne i kohezijske fondove, ovim se dokumentom anticipiraju područja alokacije europskih fondova i njihovo operativno korištenje u Republici Hrvatskoj.

Širenje korona virusa i pandemija COVID 19, bolest koju je ovaj virus izazvao, ostvarilo je snažan negativan utjecaj na ekonomske aktivnosti i lokalne zajednice u EU, te usporilo razvojnih planova. U cilju ubrzanja oporavka gospodarstava zemalja-članica Europska komisija je predložila poseban program potpora i povoljnih kredita pod nazivom "Oporavak i otpornost" (*engl. Recovery and Resilience*). Za pristup ovom programu, države članice će pripremiti planove za oporavak i otpornost od budućih eksternih šokova koji će obuhvatiti provođenje strukturnih reformi te ulaganja u javnom i privatnom sektoru. Početne verzije ovog programa naglašavaju procese digitalizacije i podupiranja razvoja "zelene paradigme". Ovaj program će biti operativan u razdoblju 2021-2024. godine, te će biti komplementaran redovnim programima korištenja ESI fondova u razdoblju 2021-2027.

Strateško planiranje razvoja jedinica lokalne samouprave za naredno višegodišnje financijsko razdoblje bi se trebalo temeljiti na suvremenim razvojnim konceptima "pametna grad" i "pametna općina / pametno selo" kojima se uključuju nove i digitalne tehnologije kao pokretače lokalnog socio-ekonomskog rasta.

Plan pametnog razvoja za razdoblje 2021 – 2027. godine se nastavlja na dokument "Razvojna strategija grada Donjeg Miholjca za razdoblje od 2015. do 2020. godine" kojim su definirani ključni dugoročni razvojni ciljevi i prioriteti.

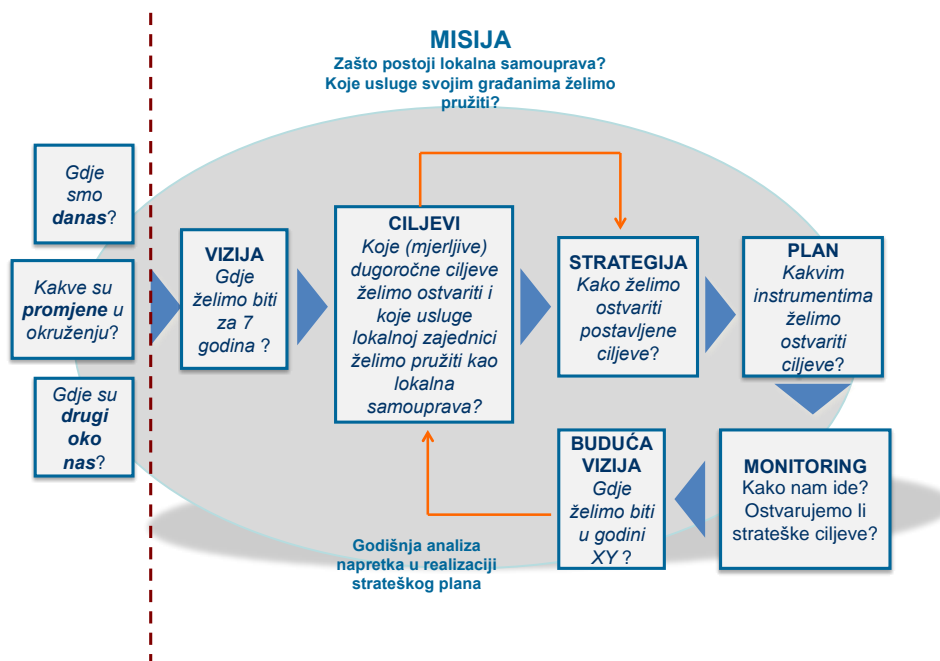
Ovaj dokument je u metodološkom smislu usklađen glavnim smjernicama razvoja EU za razdoblje 2021-2027. godina te s najboljom praksom planiranja lokalnog razvoja na temelju razvojne paradigme "pametna grad".

Sastavni dio ovog dokumenta je katalog prioriteta i indikativnih implementacijskih projekata za razdoblje 2021-2027. godina.

2 METODOLOGIJA I PRISTUP IZRADI PLANA RAZVOJA

U izradi ovog dokumenta primijenjena je standardna i provjerena metodologija strateškog planiranja u jedinicama lokalne samouprave koja je prikazana u Slici 1.

Slika 1: Metodologija strateškog planiranja jedinica lokalne samouprave

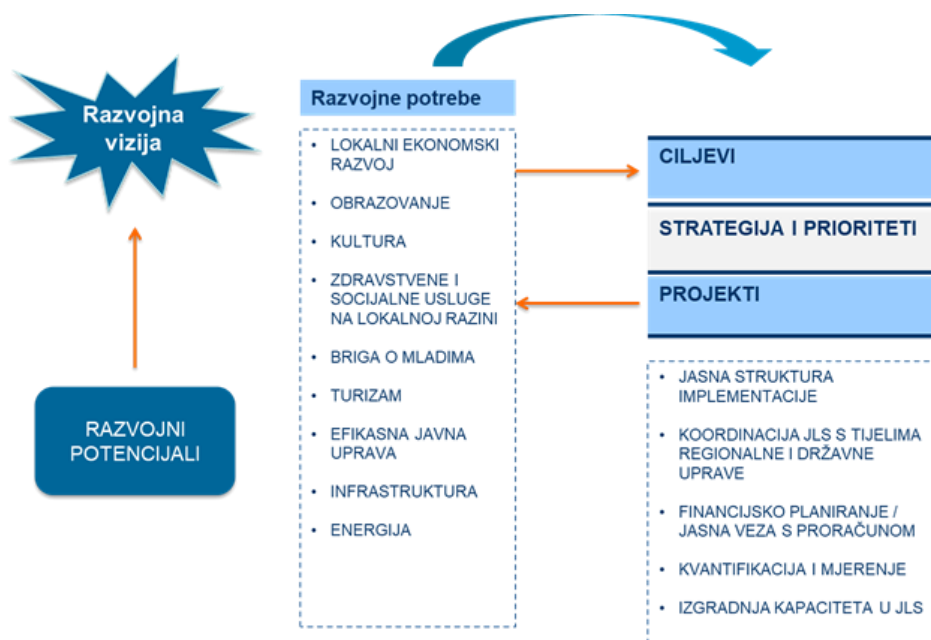
Izvor: T&MC Group

Postupak izrade dokumenta započinje analizom sadašnjeg stanja koja uključuje i analizu razvojnih potencijala te SWOT analizu. U drugom dijelu dokumenta definirana je razvojna vizija kao podloga za određivanje strateških ciljeva i razvojne strategije kao pokretača dinamičnog socio-ekonomskog razvoja te prioriteta i područja intervencije u procesu implementacije. Kapitalni

projekti, koji su u obliku projektnih ideja i kratkih *project-fishe-a* sistematizirani u katalogu projekata i mjera, kao sastavnom dijelu ovog dokumenta, predstavljaju glavnu polugu u implementaciji strategije i plana razvoja Grada do 2027. godine. Pripremljeni kapitalni projekti, koje će Grad pokretati samostalno ili u partnerstvu s privatnim sektorom, biti će kandidirani za sufinanciranje iz strukturnih i kohezijskih fondova (ESI fondova) financiranih iz proračuna EU za razdoblje od 2021-2027. godine te paketa mjera za oporavak od COVID 19 krize.

Ovim se dokumentom predlaže integrirani pristup implementaciji, kako je prikazano u Slici 2. Proces započinje identifikacijom razvojnih potreba Općine na temelju analize sadašnjeg stanja. Na temelju razvojnih potreba definiraju se ciljevi razvoja te strategija i prioriteti. Projekti koji će se predložiti bazirat će se na identificiranim razvojnim potrebama Grada. Kako bi se implementacija razvojnog programa uspješno provela, važne su sljedeće smjernice: jasna struktura implementacije, koordinacija JLS s tijelima regionalne i državne uprave, financijsko planiranje / jasna veza s proračunom, kvantifikacija i mjerenje te izgradnja kapaciteta u JLS.

Slika 2: Integrirani pristup implementaciji

Izvor: T&MC Group

2.1 Pristup planiranju lokalnog razvoja na temelju koncepta "pametan grad"

Najbolja praksa strateškog planiranja razvoja jedinica lokalne samouprave ukazuje na primjenu razvojnih konceptata "pametan grad" (engl. *Smart City*) i "pametna općina/ pametno selo" (engl. *Smart Village*).

Kreatori razvojnih politika u EU su prepoznali zatvoreni krug zaostajanja jedinica lokalne samouprave u ruralnim i depriviranim područjima (Slika 3). U cilju zaustavljanja negativnih trendova u područjima izvan većih urbanih cjelina, EU je formirala posebne financijske instrumente za ravnomjeran ruralni i regionalni razvoj.

Slika 3: Zatvoreni krug zaostajanja ruralnih područja

Izvor: T&MC Group

Mali gradovi u ruralnim područjima posebno su pod pritiskom velikih izazova koje donosi post-industrijsko doba. Stanovnici ruralnih općina u tranzicijskim zemljama više ne gravitiraju obližnjim urbanim središtima, nekadašnjim velikim općinama u primjeru Hrvatske, kao što je to bila praksa u pred - tranzicijskom vremenu. Zbog opadajući poduzetničke aktivnosti i nedostatka kvalitetnih radnih mjesta te općeg pogoršavanja uvjeta života, stanovnici malih gradova, podjednako kao i stanovnici ruralnih naselja, se ubrzano iseljavaju prema velikim metropolitanskim regijama u zemlji i unutar EU. Danas 73,6% stanovnika EU, te 59,0% stanovnika Hrvatske živi u gradovima. Gotovo polovica stanovnika Hrvatske, odnosno 47,1%, živi u **velikim gradovima**.

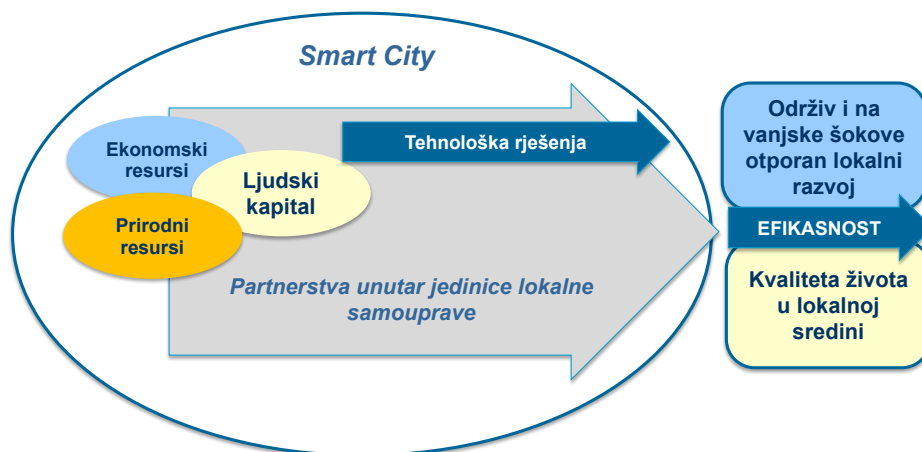
Mali gradovi tako postaju manje atraktivni za život, osobito generaciji rođenoj na prijelazu između dva tisućljeća.

Koncept "**pametani grad**" je razvijen 2007. godine kao znanstveni projekt na Tehničkom sveučilištu u Beču. U proteklim godinama su brojni veliki, ali također srednji i mali gradovi, prihvatili ovu inicijativu u traženju odgovora na razvojne izazove. Koncept se izrastao iz primjene tehnoloških komponenata u upravljanju gradovima prema neusporedivo kompleksnijem pristupu ukupnom planiranju razvoja urbanih cjelina koji uključuje veći broj lokalnih dionika i stvaranje lokalnih ekosustava¹. Koncept "pametani grad" pretpostavlja mobilizaciju raspoloživih prirodnih i ekonomskih

¹ Fernandez-Anez, V., Fernández-Güell, J. M., i Giffinger, R. (2018). Smart City implementation and discourses: An integrated conceptual model. The case of Vienna. *Cities*, 78, 4-16

resursa te ljudskog i socijalnog kapitala uz horizontalnu primjenu novih i digitalnih tehnologija (Slika4).

Slika 4: Razvojni koncept "pametan grad"

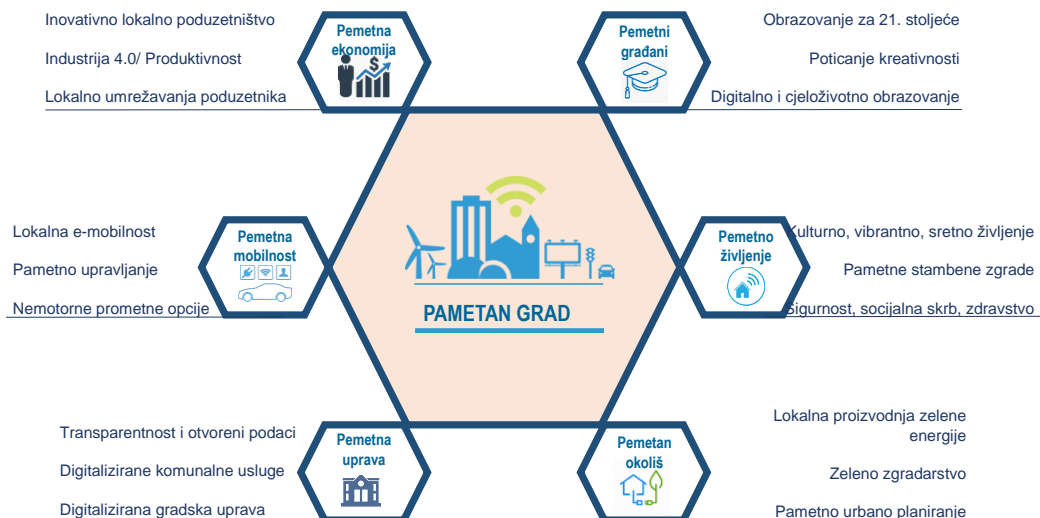

Izvor: ASCIMER / T&MC Group

Usmjeravanje dugoročno-održivog lokalnog razvoja prema konceptu "pametan grad" najčešće se odvija kroz šest međusobno povezanih dimenzija (Slika 5):

1. Pametno gospodarstvo,
2. Pametni građani,
3. Pametna mobilnost,
4. Pametno življenje,
5. Pametna uprava, te
6. Pametno upravljanje okolišom i energijom

Slika 5: Šest dimenzija razvojnog koncepta "pametan grad"

Izvor: Fernandez-Anez., Fernández-Güell, i Giffinger (2018), prilagodba T&MC Group

U okviru šest gornjih razvojnih dimenzija, definiraju se razvojne pod-dimenzije, prema sljedećem:

1) Pametno lokalno gospodarstvo:

- Poticanje inovativnog lokalnog poduzetništva
- Stvaranje nove strukture lokalne ekonomije sukladno paradigmi Industrija 4.0
- Povećavanje produktivnosti lokalnog gospodarstva i poticanje stvaranja kvalitetnih radnih mjesta
- Umrežavanje poduzetnika i stvaranje lokalnih eko-sustava

2) Pametni građani

- Razvoj obrazovne infrastrukture i obrazovnih programa za 21. stoljeće
- Prilagođavanje obrazovne strukture građana potrebama tržišta rada kroz srednje strukovno i specijalističko visoko obrazovanje te cjeloživotno obrazovanje
- Unapređenje poznavanja digitalnih tehnologija od strane građana

3) Pametna mobilnost

- Uspostavljanje lokalnog javnog prijevoza na temelju e-mobilnosti i ekonomije dijeljenja prijevoznih resursa
- Pametno upravljanje gradskim prometom i prometom koji prolazi kroz grad
- Poticanje ne-motorne mobilnosti

4) Pametno življenje

- Ulaganja kulturnu infrastrukturu za razvoj kulturnih i kreativnih djelatnosti
- Razvoj sportske i rekreacijske infrastrukture
- Ulaganja u gradske "pametne" stanove namijenjene mladim bračnim parovima i kadrovima
- Izgradnja sustava mobilne "pametne" socijalne i zdravstvene skrbi

5) Pametna gradska uprava

- Digitalizacija procesa gradske uprave
- Transparentnost podataka i gradskih financija
- Digitalizacija usluga koje pruža gradska uprava svojim građanima
- Pametne komunalne usluge - digitalizacija komunalnih usluga

6) Pametan okoliš

- Pametno urbano planiranje
- Pametno upravljanje javnim i zelenim površinama
- Ulaganje u energetska obnova javnih i privatnih zgrada
- Razvoj sustava pametnog upravljanja otpadom i vodama
- Poticanje ulaganja u zgrade koje same proizvode energiju
- Razvoj sustava lokalne proizvodnje i distribucije električne i toplinske energije

Implementacija razvojnog koncepta "pametan grad" pretpostavlja spuštanje sa strateške razine na razinu implementacijskih projekata.

2.1.1 Koncept "pametan grad" i povezani koncepti

Grad se razvija na temelju razvojne paradigme "pametan grad" ako investicije u ljudski kapital, kreativnu gradsku ekonomiju (ekonomija utemeljena na znanju) te tradicionalnu i modernu komunikacijsku infrastrukturu potiču održivi i dinamičan ekonomski rast te podižu kvalitetu života uz podršku pametne uprave i participacije stanovnika. Pametni gradovi promiču tehnološke i socijalne inovacije te uključuju nove energetske, transportne, kulturne, prometne i druge sastavnice lokalnog razvoja.

Ovaj razvojni koncept predstavlja povezivanje različitih disciplina i profesija te povezuje s nekim drugim razvojem konceptima, kao što su to:

- **Inženjeri:**
 - Koncept: "*digitalni grad*" – razvijena lokalna digitalna infrastruktura i dostupnost digitalnih usluga;
- **Ekonomisti:**
 - Koncept: "*poduzetnički grad*" – ubrzani ekonomski razvoj grada na temelju inovativnih poduzetničkih projekata te paradigme Industrija 4.0
- **Kreativni ekonomisti:**

- Koncept: *"kreativan grad"* – razvoj kreativne ekonomije i kreativnih radnih mjesta
- **Arhitekti i sociolozi:**
 - Koncept: *"integriran grad"* – re-urbanizacija i urbana revitalizacija povezana s lokalnom zajednicom
- **Ekolozi:**
 - Koncept: *"održivi grad"* – održivi razvoj utemeljen na očuvanju okoliša, lokalnoj proizvodnji energije iz obnovljivih izvora i cirkularnoj ekonomiji
- **Gradska uprava:**
 - Koncept: *"transparentan grad"* – digitalizacija gradske uprave i komunalnih poduzeća, otvorenost prema građanima.

Integracija koncepta "pametnan grad" s gore opisanim povezanim konceptima, pretpostavlja povezivanje gradske uprave, akademske zajednice i lokalnih poduzetnika.

2.2 Usklađenost sa strateškim dokumentima višeg ranga

Nakon ulaska u punopravno članstvo EU, planovi razvoja jedinica lokalne samouprave se usuglašavaju sa strateškim dokumentima višeg ranga, do razine strateških dokumenata EU za višegodišnje financijsko razdoblje

Prije širenja pandemije koronavirusa početkom 2020. godine, Europska komisija je predložila strateške ciljeve za višegodišnje financijsko razdoblje 2021-2027. godina te odgovarajući višegodišnji proračun.

Ekonomska kriza koju je izazvala pandemija je utjecala na promjene u proračunskim politikama EU. U tom smislu je Europska komisija u lipnju 2020. godine pripremila nove prijedloge proračuna za višegodišnje razdoblje, koji bi se sastojao od svije sastavnice:

1. Proračun EU za razdoblje 2021-2027. godina, te
2. Paket mjera za brzi oporavaka od korona-krize pod nazivom *Next Generation EU*

Temeljni okvir proračunskih politika EU za višegodišnje razdoblje od 2021-2027. godine i strateški ciljevi ostaju kako su predloženi (Slika 6).

Slika 6: Strateški ciljevi EU 2021-2027.

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

U narednom financijskom razdoblju Europska komisija predlaže usmjeravanje EU fondova prema pet najvažnijih razvojnih ciljeva:

1. "**Pametnija Europa**" – ulaganja u inovativne projekte i pametan razvoj,
2. "**Zelenija Europa**" – ulaganja u projekte cirkularne ekonomije i lokalnu proizvodnje energije iz obnovljivih izvora,
3. "**Povezaniya Europa**" – ulaganja u lokalnu i međunarodnu mobilnost, prometnice i ICT,
4. "**Socijalno osjetljiva Europa**" – veća ulaganja u socijalnu skrb građana,
5. "**Europa bliža građanima**" – ulaganja u održivi lokalni razvoj.

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi) ostaju kao glavni instrumenti proračunskih politika EU za buduće razdoblje.

Next Generation EU je novi, privremeni instrument zajedničkih proračunskih politika EU koji ima cilj ubrzanje oporavka gospodarstva zemalja-članica od naglog pada u 2020. godini. Ovaj paket mjera se temelji na tri stupa:

1. Financijski instrumenti potpore zemljama-članicama u oporavku, restrukturiranju te izlasku iz krize s jačim gospodarstvima;
2. Mjere za poticanje privatnih ulaganja i podupiranje poduzeća koja su pogođena krizom; te

3. Mjere za jačanje ključnih EU programa s ciljem jačanja jedinstvenog tržišta i otpornosti na vanjske šokove, te ubrzanja zelene i digitalne tranzicije.

Financijski instrumenti paketa mjera *Next Generation EU* će biti distribuirani na sličan način kao i ESI fondovi u razdoblju 2020-2024. godina.

Ovaj strateški dokument je u cijelosti usklađen s predloženim strateškim smjernicama višegodišnjeg proračuna EU za razdoblje 2021-2027. godina kao i s očekivanom alokacijom privremenih instrumenata proračunskih politika EU iz programa *Next Generation*.

Distribucija ESI fondova i *Next Generation* financijskih instrumenata u zemljama-članicama će se odvijati, kao i do sada, prema nacionalnim operativnim programima koji se usuglašavaju s Europskom komisijom. Operativni programi korištenja ovog financijskog instrumenta na razini poslovnih subjekata i razini jedinica regionalne i lokalne samouprave bi trebali biti usuglašeni tijekom 2020. godine te bi se prvi natječaji iz novog višegodišnjeg razdoblja mogli očekivati već u 2021. godini.

2.2.1 Usklađenost s nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga

Ovaj plan pametnog razvoja Grada u razdoblju 2021-2027. godina je usklađen s važećim nacionalnim propisima koji reguliraju područje regionalnog razvoja i strateškog planiranja, kako slijedi:

- Zakon o regionalnom razvoju (NN 118/2018) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019. godine
- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN123/2017)
- Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/2018)
- Uredba o načinu ustrojavanja, sadržaju i vođenju Središnjeg elektroničkog registra razvojnih projekata (NN 42/2018)
- Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. – HR NUTS 2021. (NN 125/19)

Strateškim dokumentima na nacionalnoj razini ističe važnost u 2020. godini te će biti potrebno njihovo ažuriranje i usklađivanje sa strateškim dokumentima na razini EU.

Ravnomjeran regionalni razvoj te razvoj ruralnih područja su glavni ciljevi zajedničkih EU politika kao i politika vlade Republike Hrvatske. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske je temeljni propis upravljanja regionalnim razvojem kojim su uređeni:

- ciljevi i načela upravljanja regionalnim razvojem

- planski dokumenti politike regionalnog razvoja
- institucionalni okvir i upravljanje regionalnim razvojem
- ocjenjivanje stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
- način utvrđivanja urbanih područja, potpomognutih područja te područja s razvojnim posebnostima
- praćenje, vrednovanje i izvještavanje o provedbi politike regionalnoga razvoja.

Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku, poznata pod akronimom NUTS, je statistička klasifikacija koja služi za prikupljanje, obradu, analizu i publiciranje statističkih prostornih podataka na razini Europske unije. NUTS klasifikacija predstavlja i važan alat koji se primjenjuje za potrebe provedbe pojedinih EU politika, a posebno kod kohezijske politike koja koristi NUTS klasifikaciju kako bi, između ostaloga, utvrdila prihvatljivost pojedinih područja za dobivanje financijskih potpora iz fondova Kohezijske politike te politike državnih potpora za utvrđivanje karte regionalnih potpora.

Prijedlog izmjene NUTS 2 regija u Republici Hrvatskoj je prihvaćen od strane Europske komisije te će se primjenjivati od 1 siječnja 2021. godine. Hrvatska je podijeljena na četiri NUTS 2 regije, kako slijedi:

- **Panonska Hrvatska** koja obuhvaća: Bjelovarsko-bilogorsku, Virovitičko-podravsku, Požeško-slavonsku, Brodsko-posavsku, Osječko-baranjsku Vukovarsko-srijemsku, Karlovačku i Sisačko-moslavačku županiju;
- **Jadranska Hrvatska** koja obuhvaća: Primorsko-goransku, Ličko-senjsku, Zadarsku, Šibensko-kninsku, Splitsko-dalmatinsku, Istarsku i Dubrovačko-neretvansku županiju;
- **Sjeverna Hrvatska** koja obuhvaća: Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Krapinsko-zagorsku i Zagrebačku županiju; te
- **Grad Zagreb**

2.2.2 Usklađenost s županijskom razvojnom strategijom

Razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine, koja je usvojena 2018. godine definirana je glavna razvojna misija, prema slijedećem:

„Osječko-baranjska županija, ponosna je, transparentna i privlačna regija, temeljena na bogatoj tradiciji i kulturnoj baštini, a usmjerena k modernoj i konkurentnoj budućnosti. Kontinuiranim gospodarskim razvojem, jačanjem poljoprivrede ulaganjem u nove tehnologije i znanje, širenjem turističke ponude korištenjem vlastitih prirodnih resursa gradi ulogu lidera regije istočne Hrvatske.“

Županijskom razvojnom strategijom do 2020. godine su definirana sljedeća četiri najvažnija razvojna cilja:

- 1) Unaprjeđenje kvalitete života,
- 2) Unaprjeđenje kvalitete životnog prostora,
- 3) Povećavanje konkurentnosti gospodarstva i zaposlenosti, i
- 4) Učinkovito upravljanje lokalnim i regionalnim razvojem.

U okviru svakog od razvojnih ciljeva su definirana prioritetna područja intervencije, kako slijedi:

1. strateški cilj: Unaprjeđenje kvalitete života

Prioritet 1.1. Unaprjeđenje i razvoj sustava zdravstva i socijalne skrbi

Prioritet 1.2. Unaprjeđenje i razvoj u području odgoja i obrazovanja, kulture, športa, tehničke kulture

Prioritet 1.3. Razvoj ljudskih potencijala

2. strateški cilj: Unaprjeđenje kvalitete životnog prostora

Prioritet 2.1. Podrška mjerama prostornog planiranja, zaštite okoliša i prirode

Prioritet 2.2. Razvoj komunalnih i drugih infrastrukturnih sustava

3. strateški cilj: Povećanje konkurentnosti gospodarstva i zaposlenosti

Prioritet 3.1. Razvoj i jačanje konkurentnosti gospodarskih subjekata

Prioritet 3.2. Unaprjeđenje poslovnog okruženja za razvoj i jačanje gospodarstva

Prioritet 3.3. Jačanje dionika tržišta rada u skladu s potrebama gospodarstva

4. strateški cilj: Učinkovito upravljanje lokalnim i regionalnim razvojem

Prioritet 4.1. Povećanje učinkovitosti dionika i institucija u sustavu upravljanja razvojem

Strateški plan pametnog razvoja Grada za razdoblje 2021-2027. godine je u cijelosti usklađen s razvojnim prioritetima definiranim u dokumentu županijskoj razvojnoj strategiji do 2020. godine. Sukladno zakonskim propisima, Županija će izraditi razvojnu strategiju za novo višegodišnje razdoblje do 2027. godine, koja će morati biti usklađena sa strateškim dokumentima višeg ranga na nacionalnoj razini i razini EU. Nakon što se usvoji nova županijska razvojna strategija, ovaj će dokument biti, kroz postupak izmjena i dopuna, usuglašen s novim strateškim dokumentima na županijskoj razini.

2.2.3 Usklađenost sa Strateškom studijom utjecaja na okoliš ŽRS

Osječko – baranjska županija je provela postupak strateška procjene utjecaja na okoliš Županijske razvojne strategije do 2020. Godine. Nakon provedene javne rasprave, 24. listopada 2018. Godine

objavljeni su Strateška studija utjecaja na okoliš ŽRS i Nacrt prijedloga Županijske razvojne strategije objavljena je 24. listopada 2018. godine.

Postupak procjene utjecaja na okoliš Županijske razvojne strategije je proveden je sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša (NN 118/2018) te Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/2017). Župan Osječko-baranjske županije je 5. ožujka 2019. godine donio Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš Županijske razvojne strategije.

Ovaj plan razvoja Grada za razdoblje 2021-2027. godina je usklađen s dorađenom verzijom Strateške studije utjecaja na okoliš Županijske razvojne strategije. U izradi dokumenta su također korištene Smjernice za uključivanje klimatskih promjena i biološke raznolikosti u stratešku procjenu utjecaja na okoliš koje su dostupne na internetskim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike².

U cilju smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih utjecaja prometa na okoliš, posebno su planirani prioriteti intervencije u okviru kojih će se poticati:

- nisko ugljični lokalni promet,
- razvoj lokalnog javnog prijevoza temeljenog na vozilima koja koriste električnu energiju kao pogonsko gorivo,
- korištenje ne-motoriziranih vozila, poput bicikala, te
- razvoj inteligentnih (pametnih) sustava upravljanja prometom u Gradu.

Budući da područje Grada graniči s regionalnim parkom Mura-Drava, zaštićenim prirodnim područjem i dijelom jednog od najvažnijih europskih eko-sustava koje čini poplavno područje rijeka Mure, Drave i Dunava, ovaj plan razvoja Grada također uvažava potrebu poticanja bio-r raznolikosti na svom području, odnosno očuvanja ovog budućeg najvećeg europskog riječnog prekograničnog UNESCO rezervata biosfere.

² <http://www.mzoip.hr/hr/klima/zastita-klime.html>.

3 GRAD DANAS – ANALIZA SADAŠNJEG STANJA

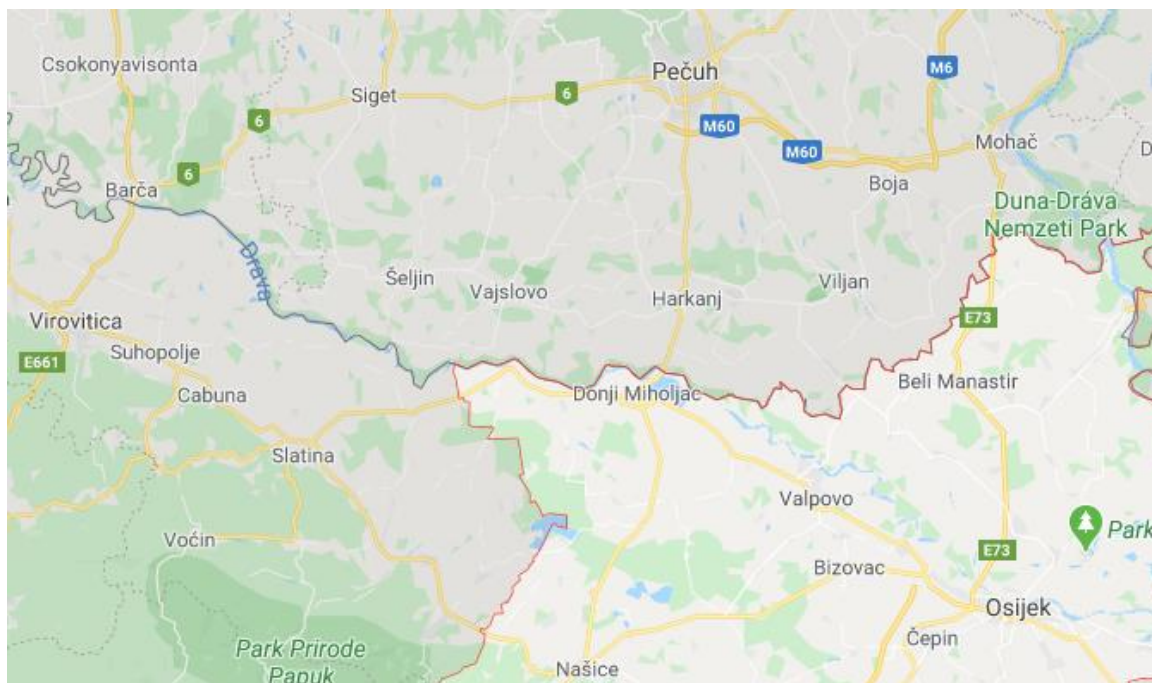
Analiza sadašnjeg stanja predstavlja prvi korak u procesu planiranja razvoja za naredno višegodišnje razdoblje. U ovom poglavlju će biti također prikazani nalazi SWOT analize, odnosno analize slabosti i jakih strana (unutrašnji činitelj) te razvojnih prilika i prijetnji (vanjski činitelji). Pokazatelji sadašnje razine razvijenosti se uspoređuju s razvojnim pokazateljima usporedivih jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj i susjednim zemljama u cilju prepoznavanja najbolje prakse upravljanja lokalnim razvojem.

Temeljem izvršene analize sadašnje stanja definirane su razvojne potrebe za razdoblje 2021-2027. godina, definiraju prioritete intervencije odnosno područja djelovanja lokalne samouprave te se planiraju provedbeni projekti.

3.1 Zemljopisni i prometni položaj

Područje Grada je smješteno u zapadnom dijelu Osječko-baranjske županije. Na sjeveru graniči s Republikom Mađarskom (Slika 7).

Slika 7: Zemljopisni položaj Grada

Izvor: Google Maps, prilagodba: T&MC Group

Grad se prostire na 134 km². Prema popisu iz 2011. godine na području Grada je živio 9.491 stanovnik. U proteklim godinama je Osječko-baranjska županija doživjela veliki val iseljavanja, koji je djelomično pogodio i područje Grada. Današnji broj stanovnika se vrlo vjerojatno kreće oko 9.200 stanovnika.

Na području Grada postoji sedam naselja: Donji Miholjac, Golinci, Miholjački Poreč, Podgajci Podravski, Radikovci, Rakitovica i Sveti Đurađ.

3.1.1 Prometna infrastruktura

Kroz područje Grada prolaze državni cestovni pravci D34 (Daruvar-Slatina-Donji Miholjac-Josipovac) i D53 (granični prijelaz Slavonski Brod -Našice- granični prijelaz Donji Miholjac) koji Grad povezuju s autocestama i glavnim europskim cestovnim i željezničkim pravcima. Udaljenost do najbližeg čvorišta autoceste A5, odnosno paneuropskog koridora Vc (E73) , iznosi 41 km.

Zračna luka u Osijeku je udaljena 67 km, a zračna luka u Pečuhu (Pogany) je udaljena od Grada 43 km.

Kroz gradsko područje ne prolazi željeznička infrastruktura. Udaljenost od željezničke stanice Slatina iznosi 41 km, od željezničke stanice Našice 33 km te od željezničkog čvorišta Osijek oko 50 km.

U Gradu se nalazi stalni međunarodni granični prijelaz prema Republici Mađarskoj. Cestovne prometnice razvrstane u kategoriju županijskih cesta povezuju područje Grada s drugim jedinicama lokalne samouprave u Županiji (Tablica 1).

Tablica 1: Županijske ceste

Ž4032	Donji Miholjac - Ivanovo
Ž4295	Donji Miholjac D53 – D 34
Ž4046	Golinci – Miholjački Poreč
Ž4047	Miholjački Poreč - Črnkovi

Izvor: Uprava za ceste OBŽ

Županijske ceste su modernizirane te se dobro održavaju. Osim županijskih cesta, gradskim područjem prolaze i lokalne ceste (Tablica 2).

Tablica 2: Lokalne ceste

L 44013	Kapelna - Golinci
L 44015	Golinci – Kućanci
L 44016	Podravski Podgajci - Čamagajevci

Izvor: Uprava za ceste OBŽ

Južna obilaznica Donjeg Miholjca odvaja tranzitni promet koji je ranije prolazio kroz samo središte ovog naselja. Obilaznica je omogućila razvoj poduzetničke zone "Janjevci". Postojeća prometna infrastruktura je zadovoljavajuća.

Slika 8: Mreža cestovnih prometnica na području Grada

Izvor: UPU naselja Donji Miholjac

Poseban problem predstavlja intenzivan promet državnim cestama D 34 i D53 koji se odvija kroz središte naselja Donji Miholjac. Prosječan dnevni promet cestom D34 se kreće oko 3.500 vozila te cestom D53 oko 1.000 vozila. Prosječan ljetni dnevni promet se povećava za oko 10%. Južna obilaznica oko naselja Donji Miholjac djelomično rješava problem prometa cestom D34, međutim promet cestovnim pravcem D 53 nije riješen. Ovaj problem će biti potrebno riješiti odgovarajućim "pametnim" rješenjima (Slika 8).

Cestovnu infrastrukturu unutar naselja Donji Miholjac čine **sabirne ceste** koje se uključuju u dvije tranzitne državne ceste koje prolaze naseljem, te generiraju promet motornih vozila. Ove ceste djelomično imaju pješačke staze, ali ne i staze za ne-motorizirana vozila (bicikle).

U sklopu razvojnog prioriteta re-urbanizacije naselja Donji Miholjac, potrebno je planirati rekonstrukciju prometnica unutar ovog naselja, odnosno osigurati uvjete za izgradnju pješačkih i biciklističkih staza, te za izgradnju punionica za električne automobile.

Infrastruktura za **promet u mirovanju** (parkirališta) nije dovoljno razvijen, te će biti potrebno planirati razvoj ove infrastrukture u sklopu projekta reurbanizacije, odnosno urbane revitalizacije naselja Donji Miholjac. U skladu s Urbanističkim planom uređenja naselja Donji Miholjac, nova parkirališna mjesta je potrebno projektirati i graditi kao tzv. "zelena parkirališta".

Javni prijevoz putnika na području Grada se temelji na prigradskom i međugradskom autobusnom prijevozu. Autobusni kolodvor predstavlja središnji terminal javnog prijevoza putnika. Postojeća lokacija Autobusnog kolodvora nalazi se u neposrednoj blizini centra naselja Donji Miholjac. Kvalitetno je prometno povezana južnom obilaznicom, te je zadržana u UPU ovog

gradskog naselja. Osnovni problem u korištenju predstavlja činjenica da autobusni kolodvor nije adekvatno opremljen, te ga je potrebno dodatno opremiti pratećim sadržajima.

Javni prijevoz roba na području Donjeg Miholjca nema odgovarajuće riješeno pitanje parkiranja teretnih vozila. Na gradskom području propisano je stoga ograničenje parkiranja i zaustavljanja teretnih vozila samo na vlastitim pravno reguliranim i izgrađenim parkiralištima vlasnika teretnih vozila.

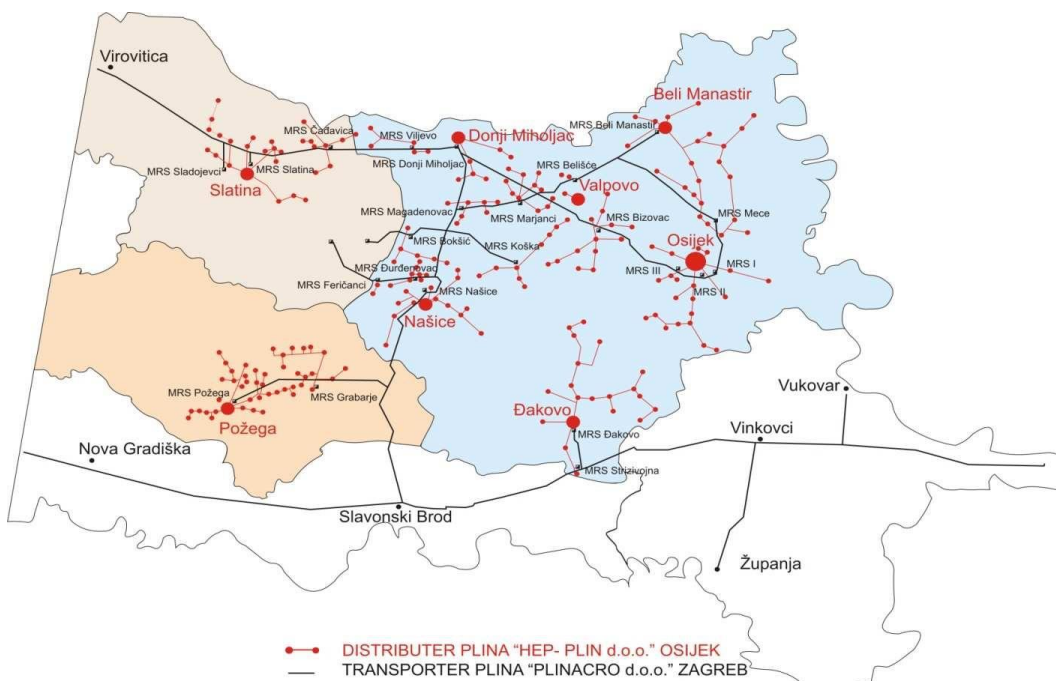
3.2 Energetska, komunalna i telekomunikacijska infrastruktura

Elektroenergetska infrastruktura na području Grada je razvijena te u tom smislu ne postoji potreba za ulaganjima u daljnji razvoj.

Vlasnik elektro-distribucijska mreže na području Grada je HEP ODS d.o.o. Zagreb.

U pogledu **infrastrukture za distribuciju plina**, važno je naglasiti da kroz gradsko područje prolaze trase magistralnih plinovoda na koje se vežu regionalni plinovod i lokalne distributivne mreže, što omogućava kvalitetnu opskrbu plinom kućanstava, poduzeća i javnih ustanova. Vlasnik sustava za distribuciju plina na području Grada, odnosno njegov operater je HEP – Plin d.o.o. iz Osijeka (Slika 9).

Slika 9: Mreža distribucije plina

Izvor: HEP plin d.o.o.

Sustavom vodoopskrbe i odvodnje upravlja komunalno poduzeće Miholjački vodovod d.o.o. u vlasništvu Grada. Postojeći vodoopskrbni sustav obuhvaća crpilište u Donjem Miholjcu, izgrađeno 2008. godine i modernizirano 2013. godine, uređaj za preradu vode te magistralni vodovod Donji

Miholjac – Miholjački Poreč. Sva naselja na području Grada, osim naselja Golinci i Radikovci, su spojena na vodoopskrbnu mrežu kojom se osigurava opskrba pitkom vodom oko 1500 kućanstava i oko 100-tinjak poduzeća. Postojeći kapaciteti proizvodnje i opskrbe vodom zadovoljavaju potrebe Grada.

Odvodnja se sada rješava kroz postojeću kanalizacijsku mrežu i individualnim tretmanima. Novo-izgrađeni pročištač otpadnih voda i rekonstruirani stari pročištač pušteni su u rad tijekom listopada 2014. godine.

Kroz područje Grada, uz trasu državne ceste D34 prolazi međunarodni svjetlovodni kabel Osijek – Donji Miholjac Pecs, koji predstavlja glavnu **telekomunikacijsku infrastrukturu**. Prema podacima HAKOM-a, na području Grada tek 3,38% korisnika je priključeno na **nepokretnu svjetlovodnu mrežu**. Operateri imaju mogućnost pružanja usluga pristupa Internetu putem nepokretnih sustava uz brzine od 30 – 100 Mbit/s u većini naselja na području Grada (Slika 10).

Slika 10: Prikaz dostupnosti nepokretnog pristupa Internetu s brzinama od 30-100 Mbit/s

Izvor: HAKOM

Za brzine pristupa Internetu putem nepokretnih sustava s brzinama iznad 100 Mbit/s za sada ne postoje tehničke mogućnosti zbog nerazvijenosti lokalne svjetlovodne distributivne mreže. U evidenciji HAKOM-a ne postoji registrirana najava operatera o izgradnji lokalne distributivne mreže na području gradskih naselja koja bi omogućavala brzi pristup Internetu putem kablenskog pristupa.

Slika 11: Prikaz dostupnosti mobilnog pristupa Internetu

Izvor: HT

Naselja na području Grada su vrlo dobro pokrivena mobilnim pristupom Internetu uz brzine između 30-60 Mbit/s (Slika 11). U naselju Donji Miholjac je osiguran pristup Internetu uz brzine 30-60 Mbit/s u središtu naselja. Rubni dijelovi ovog naselja imaju mobilni pristup internetu uz značajno niže brzine.

Na temelju gornjih podataka o razvijenosti telekomunikacijske infrastrukture, a u kontekstu razvojnog koncepta "pametan grad", **razvoj lokalne nepokretne distributivne mreže širokopojsnog pristupa Internetu** predstavlja jedan od prioriteta intervencije u narednom razdoblju. Ukoliko ne postoji interes privatnih operatera, Grad bi trebao pripremiti projekt ulaganja u širenje distributivne mreže kablenskog pristupa Internetu. Ovaj projekt će se moći kandidirati za sufinanciranje iz EU fondova, budući da digitalizacija i razvoj širokopojsnih mreža predstavlja jedan od prioriteta EU za naredno višegodišnje razdoblje.

Gradsko komunalno poduzeće Doroslov d.o.o. organizira **prikupljanje otpada** te pruža različite komunalne usluge, poput održavanja javnih površina, dimnjačarskih i pogrebnih usluga te upravljanja gradskom tržnicom i javnim parkiralištima.

3.3 Prirodni potencijali i poljoprivreda

Područje Grada se nalazi u zapadnom dijelu Osječko-baranjske županije. Sjeverni dio gradskog područja dodiruje tok rijeke Drave, odnosno zaštićeno područje u okviru Regionalnog parka Mura-Drava (Slika 12). Blizina ovog zaštićenog područja predstavlja jedan od najvažnijih prirodnih razvojnih potencijala koji bi se trebao vrednovati u narednom višegodišnjem razdoblju.

Slika 12: Zaštićenog područja Regionalnog parka Mura - Drava

Izvor: Bioportal

Osim zaštićenog područja Regionalnog parka Mura- Drava, na gradskom području postoje još dva iznimno značajna prirodna resursa:

- Orintološki rezervat "Podpanj", te
- Spomenik parkovne arhitekture – park koji okružuje dvorac Prandau – Mailath

Revitalizacija parka je uključena u projekt obnove dvorca Prandau Mailath, kao vrijedne kulturne baštine u kontekstu razvoja turizma na području Grada. Izrada projektne dokumentacije je dovršena, te će projekt obnove dvorca i parka kandidirati za sufinanciranje iz EU fondova u narednom višegodišnjem razdoblju.

Poljoprivredne površine na području Grada, kao primarni potencijal za razvoj poljoprivredno-prerađivačkog sektora, iznose 9.284 hektara, od čega oranice imaju učešće od 97,5%, odnosno 9.058 hektara.

Ribnjak, odnosno površine za uzgoj slatkovodne ribe koje se nalaze na području Grada, zauzimaju 975 hektara. Temeljem višegodišnjeg koncesijskog prava, ribnjakom upravlja PP Orahovica d.d. Iako ovaj ribnjak raspolaže neograničenim količinama vode iz rijeke Drave i može biti značajan prirodni resurs, trenutno radi sa smanjenim proizvodnim kapacitetima.

Šumske površine se prostiru na 2.710 hektara. Najzastupljenije su šume graba, hrasta kitnjaka i crne johe. Pašnjaci zauzimaju 527 hektara ukupnih površina Grada.

Područje Grada je bogato divljači. Lovno gospodarstvo se razvija kroz sustav privatnih lovačkih udruga – koncesionara lovišta te dva otvorena državna lovišta i jedno državno uzgajalište divljači.

U pogledu **mineralnih sirovina**, na području Grada postoje eksploatacija polja tri skupine mineralnih sirovina: nafte i zemnih plinova, opekarske gline i građevnog pijeska.

U okviru naftno-eksploatacijskog polja Kućanci-Kapelna postoje samo dvije bušotine koje su bile negativne te su odmah po završetku bušenja likvidirane. Koncesionar ovog eksploatacijskog polja je INA d.d.

Opekarska glina eksploatirana je u eksploatacijskom polju ciglane Radikovci, neposredno uz istoimeno naselje.

Građevinski pijesak se može eksploatirati se u koritu rijeke Drave. Koncem 2019. godine je ukinuta zakonska zabrana eksploatacije pijeska iz ove rijeke uzvodno od Osijeka, tako da je ova ekonomska djelatnost ponovo pokrenuta početkom 2020.godine.

Prirodni potencijali predstavljaju jedan od važnih činitelja ukupnog razvoja Grada u budućnosti. Poljoprivredna proizvodnja se do sada odvijala u kontekstu tradicionalne poljoprivredne paradigme, s prevladavajućim tradicionalnim ratarskim kulturama koje ne ostvaruju dovoljno nove vrijednosti na tržištu. U kontekstu razvojnog koncepta "pametn grad", jedan od prioriteta je poticanje promjena u poljoprivrednoj proizvodnji na području Grada prema "pametnoj poljoprivredi" i prerađivačkoj industriji četvrte generacije.

3.4 Demografija i ljudski potencijali

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine na gradskom području je živio 9.491 stanovnik, što je za 934 stanovnika manje u odnosu na broj utvrđen popisom iz 2001. godine.

Tablica 3: Kretanje broja stanovnika od 1948-2011. g.

Godina popisa	1948.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Broj stanovnika	9.696	10.260	9.700	10.003	10.650	10.395	9.461

Izvor: DZS

Statistički podaci koji o broju stanovnika u razdoblju 1948-2011. godina (Tablica 3) ukazuju na zaključak o stabilnoj demografskoj strukturi kroz protekla desetljeća.

Iako ne postoje odgovarajući statistički podaci, može se očekivati da je broj stanovnika od posljednjeg popisa do danas također opao. U tom smislu se može pretpostaviti da je u 2020. godini na području Grada živjelo oko 9.200 stanovnika.

Stanovništvo na području Grada živi u sedam naselja: Donji Miholjac, Golinci, Miholjački Poreč, Podgajci Podravski, Radikovci, Rakitovica i Sveti Đurađ.

Najveće naselje je Donji Miholjac, u kojem je 2011. godine živjelo 6.240 stanovnika ili 65,9% od ukupnog broja stanovnika Grada.

Tablica 4: Obrazovna struktura stanovništva na području Grada prema popisu iz 2011. g.

Ukupan broj stanovnika starijih od 15 g.	Bez osnovne škole	Nepotpuna osnovna škola	Završena osnovna škola	Završena srednja škola	Završena viša škola / I.stupanj	Završena visoka škola	Magisterij i doktorat
8.155	102	263	2.802	4.100	351	527	10
100%	1,2%	3,2%	34,3%	50,5%	4,3%	6,4%	0,1%

Izvor: DZS

Prema popisu iz 2011.godine formalna **obrazovna struktura ljudskih potencijala** na području Grada je izrazito nepovoljna. Osnovnoškolsko obrazovanje ima 34,4% stanovnika starijih od 15 godina, što je značajno više od prosjeka u Republici Hrvatskoj koji iznosi 21,3%. Samo 10,8% stanovnika ima završeno tercijarno obrazovanje, što je također značajno niže od nacionalnog prosjeka (16,0%).

Nepovoljna struktura ljudskog kapitala uobičajeno predstavlja jednu od prepreka za ubrzanje lokalnog socio-ekonomskog razvoja. U tom je smislu, u kontekstu plana "pametnog" razvoja Grada do 2027, unapređenje obrazovne strukture stanovnika kroz daljnji razvoj srednjeg obrazovanja, pokretanje visokoškolskog obrazovanja na području Grada te uspostavljanja institucionaliziranog sustava cjeloživotnog obrazovanja, jedan od razvojnih prioriteta za razdoblje 2021-2027. godina.

3.5 Kulturna baština i kulturna infrastruktura

Na području Grada postoji iznimno značajna svjetovna i sakralna **kulturo-povijesna baština**, odnosno sljedeća registrirana kulturna dobra:

- Arheoloških nalazišta (12 nalazišta) iz razdoblja od 1.st do 15. st. nove ere
- Kompleks dvorca Prandau - Mailath u Donjem Miholjcu
- Kulturno-povijesna cjelina naselja Donji Miholjac
- Crkva sv. Mihovila Arkanđela u Donjem Miholjcu
- Crkva Sv. Jurja u naselju Sveti Đurađ
- Crkva Sv. Martina u Podravskim Podgajcima

Posebno vrijedno kulturno dobro i graditeljsko nasljeđe predstavlja kompleks dvorca Prandau – Mailath (Slika 13). Stari dio dvorca je sagrađen 1818. godine za potrebe vlastelinske obitelji Prandau. Zgrada je građena u kasno-baroknom stilu. Osobitost ove građevine je da je u cijelosti pokrivena crijepom, što je u to vrijeme bila rijetkost. U parku oko dvorca sagrađen je staklenik za tropsko i zimsko bilje. Gradnja novog dvorca započinje 1903. godine, nakon posjete cara Franje Josipa Donjem Miholjcu. Grof Ladislav Mailath gradi novi dvorac u Tudor stilu. Dvorac je u građevinskom smislu bio vrlo napredan. Imao je vlastiti izvor električne energije, vodovod te centralno grijanje uz kombinaciju kaljevih peći i otvorenih kamina. Grof Mailath prodaje dvorac 1930. godine obitelji Schlesinger, koja je ostala vlasnica do 1941. kada je bila prisiljena napustiti dvorac i zemlju pred nadolazećom fašističkom prijetnjom.

Slika 13: Kompleks Prandau - Mailath

U dvorcu Mailath je danas smještena uprava Grada. Projektna dokumentacija za obnovu i revitalizaciju kompleksa je izrađena te je projekt kandidiran za sufinanciranje iz EU fondova.

Park u sklopu kompleksa dvorca Prandau – Mailath je zaštićen kao spomenik parkovne arhitekture, te u tom smislu predstavlja vrlo značajnu kulturno-povijesnu baštinu koja može biti značajna za buduću urbanu revitalizaciju naselja Donji Miholjac kao i ukupan razvoj Grada. Park obuhvaća prostor veličine 9,65 hektara (Slika 14). Park je oblikovan kao pejzažni perivoj. U perivoju prevladavaju autohtone vrste poput hrasta lužnjaka, graba, jasena, lipe, klena i javora. Njima su pridodate egzotične vrste drveća, kao što su to platana, crni orah, tulipanovac, bijela topola te brojne crnogorične vrste. U parku postoji preko 100 vrsti drveća i grmlja.

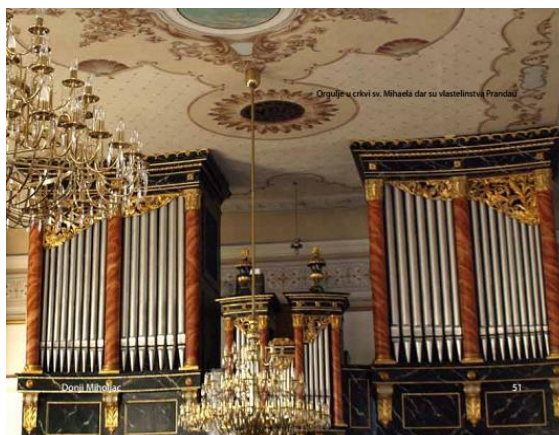
Slika 14: Park u okviru kompleksa Prandau-Mailath – situacijski plan / plan obnove

Izvor: VIPA d.o.o./ prilagodba T&MC Group

Osim kompleksa dvorca Prandau-Mailath i parka u sklopu kompleksa, posebna važno kulturno-povijesno dobro predstavlja **crkva Svetog Mihaela Arkandjela**, koja se prvi put spominje 1057. godine. Prema pisanim dokumentima, crkva je obnovljena na temeljima pod-konstrukcije koja datira iz srednjovjekovnog doba (Slika 15).

Slika 15: Unutrašnjost crkve Sv. Mihaela Arkandjela, orgulje

U crkvi se nalaze velike orgulje, izgrađene 1952. godine u Beču. Ove orgulje predstavljaju jedan od najstarijih instrumenata ove vrste u Hrvatskoj koji su još uvijek u funkciji.

3.6 Odgojna i obrazovana infrastruktura

Odgojno-obrazovna infrastruktura je na području Grada razvijena na tri razine:

- 1) predškolski odgoj
- 2) osnovnoškolsko obrazovanje
- 3) srednje i strukovno obrazovanje.

Predškolski odgoj djece je organiziran u okviru dječjeg vrtića "Pinokio" u Donjem Miholjcu te naselju Rakitovica. Ova ustanova ima područne odjele u susjednoj općini Marijanci, odnosno naseljima Marijanci i Črnkovci. Dječji vrtić je u prethodnim godinama upisivao oko 220 djece, te je imamo 29 zaposlenika. Grad je osnivač i vlasnik DV "Pinokio".

Na gradskom području djeluju dvije ustanove za osnovnoškolsko obrazovanje djece: OŠ "August Harambašić" (Slika 16) u naselju Donji Miholjac s područnom školom u naselju Rakitovici, te OŠ "Hrvatski sokol" u naselju Podravski Podgajci koja ima područne škole u Bočkincima i Črnkovicima.

Slika 16: OŠ "August Harambašić"

OŠ "August Harambašić", nazvana prema hrvatskom književniku rođenom u Donjem Miholjcu, u školskoj godini 2019/2020. je imala upisanih 475 učenika te 63 zaposlena. Broj upisanih učenika je opao tijekom proteklih dvadeset godina. U školskoj godini 2005/2006. je, tako, bilo upisano 609 učenika, odnosno 28% više nego 2019. godine.

U sastavu ove osnovne škole djeluje i Osnovna glazbena škola koju trenutno pohađa oko 60 učenika.

Srednjoškolsko obrazovanje na području Grada organizirano je u okviru obrazovne ustanove "Srednja škola Donji Miholjac". Osim opće gimnazije, ova srednja škola nudi nekoliko četverogodišnjih i trogodišnjih strukovnih školskih programa u području ekonomije, poljoprivrede i strojarstva. Srednja škola upisuje oko 450 učenika.

Budući da postojeća infrastruktura ove srednje škole više ne zadovoljava suvremene pedagoške standarde, Osječko-baranjska županija je kao osnivač, uz potporu Grada i Ministarstva znanosti i obrazovanja, odlučila investirati u novu suvremenu zgradu koja bi trebala biti dovršena 2022. godine (Slika 17).

Slika 17: Srednja škola Donji Miholjac – sadašnje stanje i budući izgled nove zgrade

Na području Grada ne postoji organizirano visoko i cjeloživotno obrazovanje. Daljni razvoj srednjeg obrazovanja, osobito dualnog i strukovnog obrazovanja, te pokretanje tercijanog obrazovanja te institucionaliziranog digitalnog i cjeloživotnog učenja je također jedan od razvornih prioriteta u budućem razdoblju. Provođenje ovog razvojnog prioriteta je posebno važno u kontekstu planiranih promjena gospodarske strukture te implementacije koncepta "pametni građani", kao dimenzije razvojne paradigme "pametan grad".

3.7 Kulturna, društvena i sportska infrastruktura

Centar za kulturu Donji Miholjac je institucija koja ima u svom sastavu gradsku knjižnicu. Kino dvorana u naselju Donji Miholjac predstavlja glavnu fizičku **kulturnu infrastrukturu**. Prostorije kino -dvorane koriste KUD "Matija Gubec" te kulturne udruge i društvo "Naša djeca".

Osim KUD "Matija Gubec", na području Grada djeluju još KUU "Franjo Ebling" u naselju Sveti Đurađ, KUD "Napredak" u naselju Podravski Podgajci te KUD "Josip Čoklić" u naselju Rakitovica.

Na području Grada nije institucionalizirana muzejska djelatnost, osim stalnog postava muzejskih eksponata u dvorcu Mailath.

Dobrovoljno vatrogasno društvo Donji Miholjac djeluje od 1887. Godine. U okviru DVD djeluje i vatrogasna limena glazba.

Sportske i rekreativne djelatnosti na području Grada su danas organizirane u velikom broju sportskih klubova, koji koriste sportsku infrastrukturu u gradskom vlasništvu. Višenamjenska sportska dvorana je u vlasništvu OŠ "Augusta Harambašića". Ovu dvoranu, osim učenika škole, koriste i razni sportski klubovi.

Neke od najvažnijih sportskih udruga na području Grada su:

- Nogometni klub "Jedinstvo"
- Kuglački klub
- Teniski klub
- Rukometni klub "Mladost"

Postojeće stanje društvene i kulturne infrastrukture nije zadovoljavajuće. Ulaganje u razvoj ove infrastukture trebao bi biti jedan od prioriteta u narednom strateškom razdoblju.

3.8 Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

Zdravstvena zaštita stanovnika Grada na primarnoj i specijalističkoj razini je danas organizirana u okviru Doma zdravlja Donji Miholjac. Osnivač ove zdravstvene ustanove je Osječko-baranjska županija. Dom zdravlja Donji Miholjac (Slika 18) kao zdravstvena ustanova pruža različite zdravstvene usluge:

- Laboratorijsko-dijagnostičke usluge
- Usluge obiteljske medicine,
- Stomatološke (dentale) usluge
- Ginekološke usluge
- Usluge zdravstvene zaštite predškolske djece
- Specijalističko-kozilijarne usluge
- Patronažne usluge
- Ljekarničke usluge

Slika 18: Dom zdravlja Donji Miholjac

Županija je 9. lipnja 2020. godine, kao osnivač domova zdravlja na svom području, odlučila provesti postupak pripajanja domova zdravlja kojima je osnivač u cilju "efikasnijeg odlučivanja i kontrole poslovanja.

Centar za socijalnu skrb Donji Miholjac je javna ustanova koja pruža usluge socijalne skrbi. Osnivač ove ustanove je Republika Hrvatska, odnosno nadležno vladino resorno ministarstvo. Ova ustanova je na temelju javnih ovlasti nadležna za provođenje i administriranje vladinih socijalnih politika. Na području Grada djeluju dva privatna pružatelja skrbi za starije i nemoćne osobe.

Spajanje domova zdravlja koji su u vlasništvu Osječko-baranjske županije će vrlo vjerojatno povećati efikasnost poslovanja ovih pružatelja usluga primarne zdravstvene zaštite, ali to nužno ne znači povećavanje dostupnosti i kvalitete usluga zdravstvene zaštite na području Grada i susjednih jedinica lokalne samouprave. Jednako tako, razvoj i povećavanje kvalitete usluga socijalne skrbi se ne može u budućnosti odvijati samo kroz sustav javno-travnih ustanova. Javno-zdravstveni trendovi te trendovi u području osiguravanja više razine kvalitete zdravstvenih usluga i usluga socijalne skrbi upućuju na povećavanje odgovornosti jedinica lokalne samouprave u ovom području. Ovaj segment javnih usluga na području Grada ne zadovoljava sadašnje potrebe stanovnika, posebno ne buduće potrebe. Zbog toga se ovim se planom razvoja Grada planiraju ulaganje u razvoj lokalne zdravstvene i socijalne zaštite na principima "pametnih" zdravstvenih i socijalnih usluga.

3.9 Gospodarstvo i poduzetništvo

Na području Grada je registrirano oko 130 poduzeća i oko 140 obrta. Jedan dio poduzeća i obrta nije aktivan. Na temelju podataka iz HZMO, broj aktivnih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva bi se mogao kretati između 150-180. Točni podaci o aktivnim poduzetnicima, obrtnicima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima nisu dostupni.

Tablica 5: Najveća poduzeća i poslodavci na području Grada prema poslovnim prihodima 2019.g.

	Poduzeće	Ukupan prihod u mil. HRK (2019)	Broj zaposlenih (2019)
1.	Krnjak d.o.o.	165,3	108
2.	Kanaan d.o.o.	134,2	105
3.	Altrad – Limex d.o.o.	114,7	137
4.	Žitar d.o.o.	80,7	61
5.	Karašica-Vučica d.d.	39,9	125
6.	Autoevropa d.o.o.	13,1	15
7.	Miholjački vodovod d.o.o.	11,2	15
8.	Europlast d.o.o.	10,2	40
9.	Rasadnik Milić, obrt	8,4	19
10.	Doroslov d.o.o.	5,2	24
Ukupno:		582,9	664

Izvor: InfoBiz, T&MC Group

Najveći poduzetnici registrirani na području Grada su poduzeća Krnjak d.o.o., Kanaan d.o.o. i Altrad-Limex d.o.o. (Tablica 5). Od deset najvećih poduzeća, četiri poduzeća (brta) posluju u primarnom sektoru (Krnjak d.o.o, Žitar d.o.o, Karašica-Vučica d.d, Rasadnik Milić), tri poduzeća u sekundarnom, industrijsko-prerađivačkom sektoru (Kanaan d.o.o. i Altrad-Limex d.o.o. i Europlast d.o.o.), te jedno poduzeće u tercijarnom sektoru, odnosno sektoru trgovine (Autoevropa). Dva komunalna poduzeća (Miholjački vodovod d.o.o. i Doroslov d.o.o.) u vlasništvu Grada se također pozicioniraju u krug deset najvećih gradskih poduzetnika.

Deset vodećih poduzetnika u Gradu su 2019. godine ostvarili ukupan prihod u visini od HRK 582,9 milijuna, što je 1,8% manje u usporedbi s prethodnom poslovnom godinom. Na kraju 2019. godine su deset najvećih poduzeća na području Grada imali 664 zaposlena, odnosno tek nekoliko zaposlenika više u odnosu na prethodnu godinu.

Deset najvećih poduzeća koji imaju sjedište u Gradu zapošljava tek 25,5% od ukupnog broja zaposlenih stanovnika. Preostali zaposleni stanovnici Grada rade u mikro-poduzećima, OPG-ima, javnim službama i ustanovama te kod poduzetnika koji imaju sjedište u nekoj drugoj jedinici lokalne samouprave. Grad je svojim prostornim planovima većinu pogona prerađivačke industrije usmjerio prema poduzetničkoj zoni "Janjevci" (Slika 19).

Slika 19: Poduzetnička zona "Janjevci"

Izvor: Grad Donji Miholjac

Poduzetnička zona je smještena u naselju Donji Miholjac, uz samu južnu obilaznicu i državnu cestu D 34. Zona je opremljena komunalnom infrastrukturom.

3.9.1 Turizam i turistički kapaciteti

Tijekom 2019. godine je u Grad došlo 1.178 turista koji su ostvarili 1,997 noćenja (Tablica 6). Na području Grada su registrirano 62 postelje. Hotela "Slavona", sa svojih osam soba kategoriziranih s 3*, predstavlja jedini smještajni kapacitet hotelskog tipa. Ostali smještajni kapaciteti se odnose na smještaj u kućanstvima.

Tablica 6: Turistički pokazatelji u 2019. g.

Osječko-baranjska županija		Grad Donji Miholjac		
Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Broj postelja
107.598	217.692	1.178	1.997	62

Izvor: DZS

Prema broju dolazaka i noćenja, Grad predstavlja oko 1% turističke ponude Osječko-baranjske županije.

Gastronomska ponuda je nešto bolja u odnosu na ponudu smještaja. Na području Grada djeluje nekoliko ugostiteljskih objekata, od kojih su najznačajniji: restoran u sklopu hotela "Slavona", restoran "Mailath", pizzeria- pečenjarnica "Kapuciner" te gostionica "Lovac".

Razvoj turističke infrastrukture je jedan od strateških prioriteta razvoja Grada u razdoblju 2021 – 2027. godine.

3.9.2 Tržište rada, zaposlenost i nezaposlenost

Na području Grada je na dan 31.05.2020. godine, prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u svim oblicima zapošljavanja i kod svih vrsta poslodavaca bilo registrirano 2.817 stanovnika koji su registrirani zaposleni i uplaćuju mirovinski doprinos. Stopa zaposlenosti radno sposobnog stanovništva, kao odnos broja zaposlenih i radno aktivnog stanovništva prema popisu iz 2011. godine je u svibnju 2020. godine iznosila 40,4%. (Tablica 7).

Stopa zaposlenosti radno aktivnoga stanovništva u Gradu je vrlo niska, niža od prosjeka Republike Hrvatske (47,7%) te značajno niža od prosjeka EU (72,4%)

Tablica 7: Zaposlenost i nezaposlenost na dan 31.05.2020. godine

Radno aktivno stanovništva (2011)		Broj zaposlenih i registriranih nezaposlenih		
Broj stanovnika	Broj radno aktivnih stanovnika (15-64 godine)	Broj zaposlenih registriranih kod HZMO	Stopa zaposlenosti (3/2)	Broj nezaposlenih
1	2	3	4	5
9.491	6,962	2.817*	40,4%	401

Izvor: DZS, HZMO, HZZ - * broj registriranih zaposlenih kod HZMO s prebivalištem u Gradu

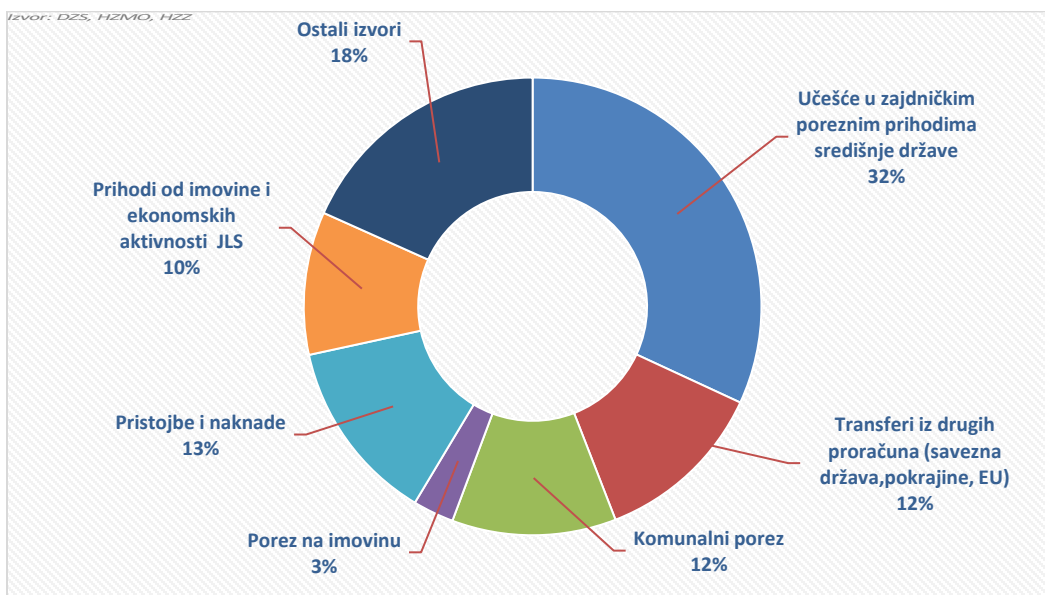
Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u Gradu je u lipnju 2020. godine bilo registriran 401 nezaposleni stanovnik, odnosno 5,7% od radno aktivnog stanovništva.

Niska razina zaposlenosti stanovnika i mali broj nezaposlenih predstavljaju značajno ograničenje za ubrzanje socio-ekonomskog razvitka Grada u budućnosti. Promjene ekonomske strukture na području Grada, razvoj "pametne ekonomije" koja stvara kvalitetna i bolje plaćena radna mjesta najvažnija je razvojna potreba za buduće strateško razdoblje od 2021-2027. godine

3.10 Financijska analiza

Proračun jedinica lokalne samouprave predstavlja glavni instrument financiranja lokalnih razvojnih politika u EU. Većina zemlja-članica je odgovarajućim poreznim politikama i fiskalnom decentralizacijom osigurala stabilne izvore prihoda jedinica lokalne samouprave kao temeljnog preduvjeta za dinamičan i ravnomjeran lokalni razvoj. U zemljama-članicama se može zapaziti trend sustavnog smanjivanja udjela u zajedničkim poreznim prihodima, odnosno transferima iz proračuna središnje države. Jedinice lokalne samouprave u Austriji, primjerice oko 68% prihoda ostvaruju iz vlastitih izvora, a tek 32% iz sudjelovanja u zajedničkim prihodima središnje države (Grafikon 1).

Grafikon 1: Struktura prihoda jedinica lokalne samouprave u Republici Austriji

Izvor: Kommunal.at

Sukladno postojećim propisima, jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj mogu ostvarivati prihode iz slijedećih glavnih izvora:

1. **vlastiti izvori**, koji obuhvaćaju prihode od imovine, gradski ili općinske poreze (prirezi porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na promet nekretnina i porez na korištenje javnih površina) te različite kazne, pristojbe i naknade;
2. **sudjelovanje u zajedničkim porezima** na dohodak, dobit i porez na promet nekretnina;
3. **transferi** (dotacije) iz županijskog i državnog proračuna, te proračuna EU (ESI fondovi i drugi europski izvori);

4. **potpore izravnavanja** za decentralizirane funkcije; te
5. **sudjelovanje u zajedničkim prihodima** od naknada za korištenje prirodnih resursa u vlasništvu Republike Hrvatske.

Vlastiti i zajednički porezni prihodi su u proteklom razdoblju predstavljali najvažniji izvor prihoda proračuna Grada. Ova grupa gradskih prihoda u 2019. godini dosegla razinu od HRK 22.224.734, odnosno 3,2 puta više u usporedbi s 2017. godinom. Porezni prihodi su 2019. godine imali učešće u ukupnim prihodima u visini od 68,7% (Tablica 18).

Tablica 8: Prihodi i rashodi proračuna Grada

HRK	2017.	2018.	2019.
I. PRIHODI PRORAČUNA	14.527.152	28.231.938	32.908.404
1) Prihodi od poreza	6.890.405	19.566.124	22.224.723
2) Primljene pomoći iz drugih proračuna	1.545.589	4.400.177	5.453.622
3) Prihodi od imovine	2.362.389	2.327.739	2.294.434
4) Komunalni doprinosi, naknade i pristojbe	3.668.774	1.797.329	2.585.487
5) Ostali prihodi	60.000	140.569	142.947
II. RASHODI PRORAČUNA	12.690.678	16.277.035	21.501.032
1) Rashodi za zaposlene	2.347.239	2.195.477	2.589.056
2) Materijalni rashodi	4.133.243	4.785.148	7.322.517
3) Financijski rashodi	256.941	89.507	26.310
6) Pomoći i nagrade kućanstvima	2.633.403	3.566.002	5.403.704
7) Ostali rashodi	2.388.375	5.222.610	5.385.666
III. VIŠAK (MANJAK) PRIHODA	1.836.479	11.954.903	11.407.372

Izvor podataka: financijski izvještaji Grada

Pomoći iz drugih proračuna, što uključuju i transfere iz proračuna EU, odnosno korištenje EU fondova, su porasla na razinu HRK 5.453.622, te su u 2019. godini imali učešće u ukupnim prihodima od 16,4%. Unatoč rastu u prethodnim godinama, učešće ovog izvora prihoda u ukupnim prihodima Grada je još uvijek značajno ispod prosječnog učešća u proračunima jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj i drugim zemljama -članicama EU iz srednje i istočne Europe koje svoj razvoj intenzivno financiraju iz EU izvora. Rashodi gradskog proračuna su značajno sporije rasli u odnosu na prihode te su se na taj način stvorili stabilni godišnji viškovi.

Trajni vlastiti izvori financiranja su na dan 31. prosinca 2019. godine imali učešće od 98,7% ukupnih izvora financiranja.

Akumulirani viškovi u proračunu Grada iz prethodnih godina te kreiranje snažnih trajnih vlastitih izvora u bilanci stanja Grada, predstavljaju snažnu financijsku polugu za financiranje razvojnih projekata u budućem razdoblju.

S ciljem realizacije prioriteta i razvojnih projekata predloženih u nastavku dokumenta, s obzirom na financijski položaj na dan 31. prosinca 2019. godine, Grad može na optimalan način financirati razvojne projekte, koristeći se sredstvima iz sljedećih izvora:

- vlastiti izvori

- pomoći iz proračuna središnje države i županijskog proračuna (nacionalni izvori)
- pomoći iz proračuna EU (ESI fondovi) za višegodišnje razdoblje 2021-2027
- pomoći iz proračuna EU – proračun za oporavak "Nova generacija EU"
- kreditni komercijalnih banaka i HBOR

3.11 SWOT analiza

U ovom poglavlju je prikazan sažetak SWOT analize, dakle analize slabosti i jakih strana te prilika i prijetnji u provedi plana razvoja Grada u razdoblju 2021-2027. godina.

SWOT analiza predstavlja jednu od podloga za definiranje razvojne strategije za naredno razdoblje te utvrđivanje prioriteta intervencije.

SNAGE	SLABOSTI
Gospodarstvo i turizam	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prirodni i poljoprivredni potencijali pogodni za razvoj ekološke proizvodnje i ruralnog turizma ▪ Izgrađena poduzetnička zona ▪ Međunarodni granični prijelaz na području Grada ▪ Kulturno i povijesno nasljeđe pogodno za razvoj kulturnih i kreativnih djelatnosti kao pokretača lokalnog razvoja ▪ Kvalitetno planiranje razvoja i razvojnih projekata ▪ Odlučnost gradske uprave za pokretanje novog razvojnog ciklusa ▪ Niska razina registrirane nezaposlenosti (što je istovremeno i snaga i slabost) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljno razvijena gospodarska infrastruktura i manjak kvalitetnih radnih mjesta ▪ Manjak inovativnih poduzetnika i njihovih razvojnih projekata – potrebna je intervencija ▪ Nedovoljno razvijena turistička infrastruktura ▪ Nedovoljno razvijena infrastruktura širokopojasnog pristupa Internetu ▪ Niska razina uključenosti OPG u trend ruralnog turizma ▪ Nedovoljna marketinška vidljivost Grada kao odredišta za domaća i međunarodna ulaganja ▪ Nedovoljna marketinška vidljivost Grada kao turističke destinacije ▪ Niska razina zaposlenosti radno-aktivnog stanovništva ▪ Niska razina registrirane nezaposlenosti (što je istovremeno i snaga i slabost)

Zdravstvena zaštita, obrazovanje , društveni razvoj, kultura i sport

▪ Postojanje Doma zdravlja ▪ Relativno razvijena infrastruktura za predškolski odgoj djece te osnovno obrazovanje ▪ Razvojeno srednje i strukovno obrazovanje ▪ Započeta izgradnja nove infrastrukture za razvoj srednjoškolskog obrazovanja ▪ Relativna demografska stabilnost ▪ Sportska infrastruktura se razvoja	▪ Nedovoljno razvijena institucionalizirana skrb o starijim i nemoćnim stanovnicima ▪ Infrastruktura za razvoj kulturnih i kreativnih djelatnosti nije razvijena ▪ Nedostatak mogućnosti visokog i cjeloživotnog obrazovanja stanovnika nužnih za pametan razvoj ▪ Nerazvijeno dualno i cjeloživotno obrazovanje ▪ Unatoč relativno velikom broju udruga civilni život nije dovoljno razvijen

Prometna i komunalna Infrastruktura

▪ Relativno razvijena cestovna prometna infrastruktura koja povezuje Grad s županijskim središtem i s drugim JLS ▪ Razvijena komunalna infrastruktura u dijelu opskrbe električnom energijom, vodom i plinom ▪ Izvedenost mreže vodoopskrbnih cjevovoda i hidranata na gotovo cijelom području Grada ▪ Uspostavljeni sustavi za upravljanje otpadom	▪ Sustav odvodnje i pročištača otpadnih voda nije dovoljno razvijen ▪ Sustav upravljanja otpadom nije dovoljno razvijen - potrebna su unapređenja ▪ Na području Grada nije uspostavljen sustav javne lokalne mobilnosti ▪ Na području Grada ne postoje pogoni za ko-generacijsku proizvodnju toplinske i električne energije iz obnovljivih izvora

PRILIKE

PRIJETNJE

Gospodarstvo i turizam

▪ Dostupnost kohezijskih fondova EU otvara nove prilike za razvoj ▪ Daljnji razvoj poduzetničke zone i privlačenje poduzetnika u Grad ▪ Prilike razvoja poljoprivrednih djelatnosti i ruralnog turizma	▪ Nedovoljno razvijen apsorpcijski kapacitet poduzetnika i nedovoljno razvijeno poduzetništvo na području Grada

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poticanje razvoja turističkih usluga više dodane vrijednosti (wellness turizam, sportski turizam, agro-etno turizam, eno turizam, kulturni turizam) ▪ Razvoj kulturnih i kreativnih djelatnosti na području Grada uz potpore iz EU fondova ▪ Mogućnosti razvoja malih i srednjih poduzeća u kontekstu mogućnosti koje pružaju kohezijski fondovi EU ▪ Razvoj "pametne ekonomije" ▪ Razvoj "zelene ekonomije" ▪ Digitalizacija Grada i komunalnih poduzeća ▪ Povezivanje Grada sa susjednim JLS u mini – regiju i planiranje zajedničkih razvojnih projekata 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izostanak odgovarajućih poticajnih vladinih mjera kojima bi se ohrabрили poduzetnici na ulaganja ▪ Siva ekonomija ▪ Usporena i neučinkovita državna birokracija i administracija ▪ Usporeni oporavak i produljena kriza izazvana pandemijom koronavirusa početkom 2020. g.
---	---

Zdravstvena zaštita, obrazovanje , društveni razvoj, kultura i sport

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogućnosti razvoja obrazovne i kulturne infrastrukture koja bi se mogla sufinancirati iz kohezijskih fondova EU ▪ Prilike razvoja tercijarnog specijalističkog i usmjerenog obrazovanja te cjeloživotnog učenja kao pokretača ekonomskog razvoja ▪ Partnerski EU projekti ▪ Razvoj kulturnog i kreativnog turizma kao jednog od prioriteta EU 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odljev obrazovanih kadrova i talenata u urbana središta i razvijene zemlje EU – prijeteći nedostatak talenata ▪ Neadekvatno obrazovanje (u skladu s potrebama tržišta rada) ▪ Integracija domova zdravlja u vlasništvu Županije i snižavanje razine kvalitete zdravstvene zaštine stanovnika Grada i susjednih općina ▪ Nedovoljna spremnost stanovnika Grada za digitalno obrazovanje
--	---

Prometna i komunalna Infrastruktura

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Integrirana urbana revitalizacija i razvoj komunalne infrastrukture uz potpore iz EU fondova ▪ Razvoj obnovljivih izvora energije i mogućnosti energetske samodostatnosti koja će se također 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visoka razina intenziteta tranzitnog robnog cestovnog prometa koji može ugroziti razvojne prioritete ▪ Opasnost od zagađivanja prirodnih resursa zbog nedovoljne discipline i ekološke pismenosti stanovnika
---	---

moći kandidirati za sufinanciranje iz kohezijskih fondova EU

- Mogućnosti izgradnje digitalne mreže na području Grada koja će se moći sufinancirati iz kohezijskih fondova EU
- Mogućnosti razvoja infrastrukture za razvoj posebnih oblika turističke ponude s uslugama više dodane vrijednosti

3.12 Usporedna analiza pokazatelja razvijenosti

Osim analize sadašnjeg stanja i dosegnute razine razvijenosti, te financijske i SWOT analize, u okviru procesa izrade ovog dokumenta provedena je i usporedna analiza pokazatelja razvijenosti Grada u odnosu na jedinice lokalne samouprave slične veličine u Hrvatskoj i susjednim europskim zemljama (Slika 20).

Slika 20: Usporedna analiza razvojnih pokazatelja Grada i izabranih JLS u RH i okruženju

	MURSKA SOBOTA (SLO)	G. RADGONA (SLO)	LEIBNITZ (A)	LUBBREG (HR)	D.MIHOLJAC (HR)
BROJ STANOVNIKA	19.300	8.693	8.698	8.478	9.491
PRORAČUN / UKUPNI PRIHODI (2019)	€ 23,3 MIL.	€ 11,9 MIL.	€ 28,7 MIL.	€ 7,9 MIL.	€ 6,1 MIL.
PRIHODI PO STANOVNIKU	€ 1.210	€ 1.368	€ 2.467	€ 931	€ 643
BROJ ZAPOSLENIH (12/2019)	8.911	4.014	4.103	3.467	2.604
ZAPOSLENI / BROJ STANOVNIKA	46,2%	46,2%	47,2%	40,1%	21,5%
BROJ NEZAPOSLENIH (12/2019)	555	250	290	135	385
BDP / STANOVNIKU (2018)	€ 14.937	€ 12.267	€ 28.060	€ 10.500	€ 8.834
INDEKS (NACIONALNA EKONOMIJA = 100)	67%	55%	75%	102%	82%
INDEKS (EU28= 100)	59%	48%	114%	42%	36%

Izvori: Eurostat, DSZ, HZMO, HZZ, izračun T&M Group

Usporedna analiza pokazatelja razvijenosti ukazuje na određeno zaostajanje ukupnog razvoja Grada u odnosu na usporedive jedinice lokalne samouprave u Hrvatskoj i europskoj panonsko-

podunavskoj regiji. Broj zaposlenih, odnosno broj radnih mjesta koji se stvaraju na području lokalnih jedinica su ključni pokazatelj razvijenosti. U pogledu ovog pokazatelja, koncem 2019. godine je postojao veliki jaz između Grada i jedinica lokalne samouprave iz uzorka koji je korišten za usporednu analizu.

Usporedna analiza razvijenosti je pokazala potrebu za ubravanjem ekonomskog razvoja Grada, s jedne strane, te s druge strane mogućnosti realne konvergencije prema razvijenim regijama EU.

3.13 Glavne razvojne potrebe Grada

Analiza sadašnjeg stanja je ukazala na glavne razvojne potrebe Grada koje se mogu sažeti u četiri točke, prema slijedećem:

- 1) Ubrzavanje ekonomskih aktivnosti i **stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta** na području Grada, predstavlja **najvažniju razvojnu potrebu** koja definira glavne prioritete intervencije u strategiji "pametnog" razvoja u razdoblje 2021-2027. godina.
- 2) **Promjena gospodarske strukture** prema dugoročno održivim ekonomskim aktivnostima u kontekstu *Smart City* razvojne paradigme je također jedna od razvojnih potreba. Sadašnja poduzetnička i ukupna ekonomska struktura ne omogućava rast dodane vrijednosti na području Grada. Prihodi deset najvećih poduzetnika i poslodavaca stagniraju. Sadašnji ekonomski akteri u Gradu ne stvaraju nova radna mjesta. Postojeća radna mjesta nisu dovoljno kvalitetna niti plaćena. U tom smislu je nužno u srednjem roku, uz primjenu koncepta "pametnog grada" i povezanih razvojnih koncepata, te uz aktivnu ulogu Grada, stvoriti pretpostavke za promjene gospodarske strukture koja će biti dugoročno održiva i koja će stvarati veću dodanu vrijednost. Za stvaranje dinamičnije gospodarske strukture, koja će biti prilagođena promjenama u okruženju, nužna je intervencija jedinice lokalne samouprave, odnosno ulaganja u **poduzetničku, ICT i turističku infrastrukturu**. Razvijena poduzetničke i ICT infrastruktura predstavlja pretpostavku za privlačenje inozemnih poduzetnika u suvremenom industrijskom sektoru (Industrija 4.0) te inkubaciju lokalnih poduzetnika koji će svoje poslovanje temeljiti na tehnologijama i znanju.
- 3) Analiza sadašnjeg stanja je ukazala na nisku razinu formalnog obrazovanja stanovnika Grada, odnosno nedovoljno kvalitetnu strukturu ljudskog kapitala. Unapređivanje razine kvalitete ljudskih potencijala je također jedna od glavnih razvojnih potreba. U narednom razdoblju je nužno planirati intervencije u području sekundarnog i tercijarnog obrazovanja (pokretanje visokog obrazovanja) te digitalnog i cjeloživotnog obrazovanja.
- 4) Uz razvoj nove gospodarske strukture koja će stvarati kvalitetna i dugoročno održiva radna mjesta, nužno je **razviti sportsku, kulturnu i društvenu infrastrukturu** te uspostaviti "pametne" sustave pružanja zdravstvenih i socijalnih usluga te podizanja ukupne **kvalitete života u Gradu**.

3.14 Primjeri dobre prakse "pametnog razvoja" malih gradova

Brojni gradovi u Europi svoj razvoj u post-industrijskom vremenu i suvremenom kontekstu širenja digitalnih tehnologija svoj razvoj planiraju na temelju koncepta "pametan grad". Veliki gradovi predvode, ali se trendu priključuju srednje veliki te mali gradovi koju u ovom pristupu pronalaze odgovore na pitanje dinamiziranja lokalnog razvoja.

**SMART
CITY
GRAZ**

<http://www.smartcitygraz.at/>

Graz je drugi po veličini grad u Austriji s oko 280.000 stanovnika. Ovaj grad je prihvatio dugoročnu strategiju razvoja na temelju koncepta "pametan grad" od nazivom – *Smart City Graz 2050*. Gradska uprava je u ovom strateškom dokumentu postavila slijedeće dugoročne ciljeve:

- **Transformacija gospodarstva** prema industrijskoj strukturi temeljenoj na inovacijama i zelenim tehnologijama – "*Green Yech Valley*",
- Do 2050. godine osigurati **lokalnu proizvodnju energije** iz obnovljivih izvora koja će u cijelosti zadovoljiti potrebe Grada,
- Razvoj optimalne strukture **pametne lokalne javne mobilnosti** i povezivanje sa susjednim lokalnim jedinicama,
- Podizanje razine **očuvanje okoliša** kroz radikalno smanjivanje emisije štetnih plinova, energetska obnovu kuća i "zeleno zgradarstvo",
- Izgradnja novih **gradskih pametnih stanova** i obnova graditeljske baštine "do zadnje kuće", te
- **Unapređenje uvjeta života**, izgradnja kulturne i društvene infrastrukture.

**NEVO
MESTO**

Gradska općina **Novo Mesto** u Sloveniji (23.000 stanovnika) je 2017. godine prihvatila *Smart City* strategiju do 2030. godine, kojom su planirani slijedeći implementacijski projekti u cilju transformacije prema dugoročno održivom razvoju:

- Cjelovita urbana regeneracija naselja Novo Mesto i revitalizacija šireg gradskog središta,
- Izgradnja poduzetničke zone za nastanjivanje "pametnih poduzeća",
- Izgradnja tehnološkog parka – inkubatora,
- Razvoj lokalne elektromobilnosti i nemotorne mobilnosti na području urbanog naselja,
- Razvoj lokalnog sustava socijalne skrbi, te
- Revitalizacija ruralnih naselja na području gradske općine

4 DONJI MIHOLJAC PAMETAN GRAD 2027 – VIZIJA I CILJEVI

Analiza sadašnjeg stanja je ukazala na glavne razvojne potrebe Grada, razvojne potencijale s kojima raspolaže te razvojne prilike koje se pružaju u razdoblju 2021-2027. godine u kontekstu europskih politika poticanja regionalnog i ruralnog razvoja.

Lokalna ekonomija stagnira, ne otvara dovoljno kvalitetnih radnih mjesta i ne potiče ukupan razvitak Grada. U tom smislu je nužno planirati intervencije kojima će se ubrzati socio-ekonomski razvoj u narednom višegodišnjem razdoblju.

Ubrzavanje lokalnog razvoja i smanjivanje jaza u odnosu na usporedive jedinice lokalne samouprave u Hrvatskoj i europskoj Panonsko-dunavskoj regiji je moguće ostvariti uz primjenu razvojnog koncepta **”pametn grad”** kojim se kombiniraju nove tehnologije s raspoloživih resursima

4.1 Vizija i glavni ciljevi pametnog razvoja do 2027. godine

Temeljna razvojna vizija u razdoblju 2021-2027. godine:

”Grad koji svoj razvoj temelji na konceptu pametnog i uključivog razvoja.

Grad poželjan za život , s kvalitetnim radnim mjestima, razvijenom kulturnom, obrazovnom i društvenom infrastrukturom.

Grad koji svoja naselja i lokalne jedinice u neposrednom okruženju integrira kroz zajedničke razvojne projekte, zajedničke 'pametne' usluge i zajedničku lokalnu mobilnost.”

Ovaj plan pametnog razvoja Grada za razdoblje do 2027. g. predstavlja strategiju ostvarivanja ove temeljne razvojne vizije. Principi na kojima će Grad temeljiti svoj razvoj i napredak je koncept **”pametnog grada”**.

4.1.1 Ciljevi pametnog razvoja do 2027. godine

Na temelju analize postojećeg stanja, raspoloživih razvojnih potencijala i razvojnih potreba, definirani su slijedeći glavni strateški ciljevi koje Grad planira ostvariti u razdoblju 2021 – 2027. godina:

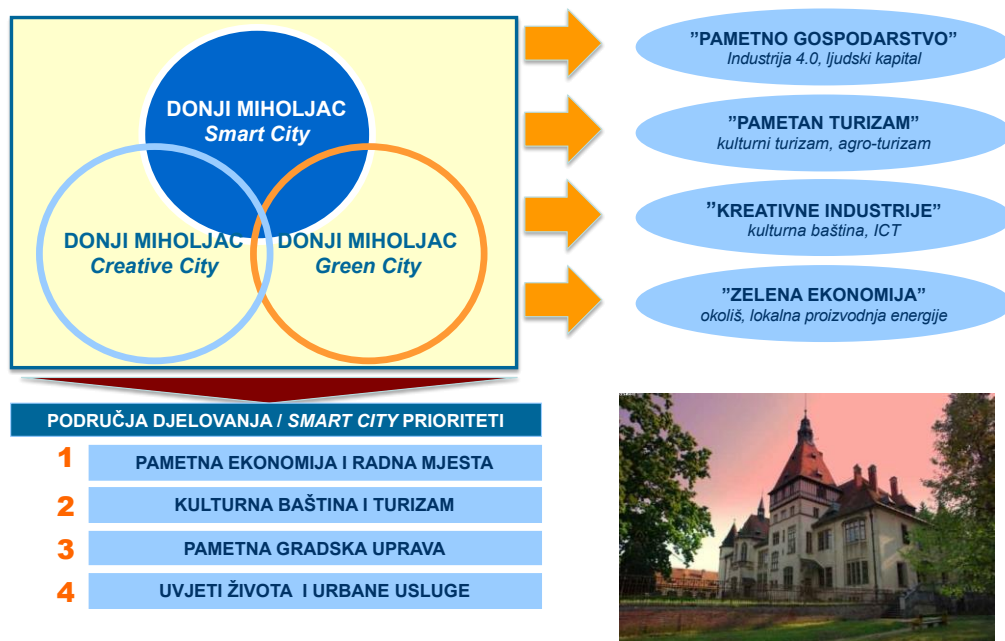
1. **Stvoriti pretpostavke i infrastrukturne uvjete za razvoj ”pametne ekonomije”** – nove gospodarske strukture temeljene na znanju, inovacijama, kulturnim industrijama i turizmu.
2. **Unaprijediti sustav obrazovanja** na području Grada kroz ulaganja u infrastrukturu srednjeg obrazovanja, pokretanje visokog usmjerenog obrazovanja u funkciji ”pametne ekonomije” i uspostavu sustava cjeloživotnog i digitalnog obrazovanja.
3. **Unaprijediti uvjete za život** u Gradu kroz ulaganja u obnovu kulturno-povijesnog i graditeljskog nasljeđa, sveobuhvatnu urbanu regeneraciju, kulturnu i socijalnu infrastrukturu, izgradnju gradskih stanova te uređenje javnih prostora.

4. **Unaprijediti javne, komunalne i ostale lokalne (urbane i ruralne) usluge** kroz ulaganja u digitalnu infrastrukturu, digitalizaciju javnih i komunalnih usluga te poticanje ulaganja u razvoj sustava digitalne transformacije opskrbe stanovnika i lokalne mobilnosti.
5. **Razviti lokalnu proizvodnju i distribuciju energije** iz obnovljivih izvora, povećati ukupnu energetske učinkovitost javnih i privatnih potrošača, unaprijediti zaštitu i očuvanje okoliša – "zelena agenda za Grad".

4.1.2 Donji Miholjac – pametan grad 2027

Ostvarivanje vizije razvoja "Donji Miholjac – pametan grad 2027" i definiranih strateških razvojnih ciljeva pretpostavlja primjenu *Smart City* koncepta i povezanih razvojnih konceptata (Slika 11).

Slika 21: Donji Miholjac – pametan grad 2027

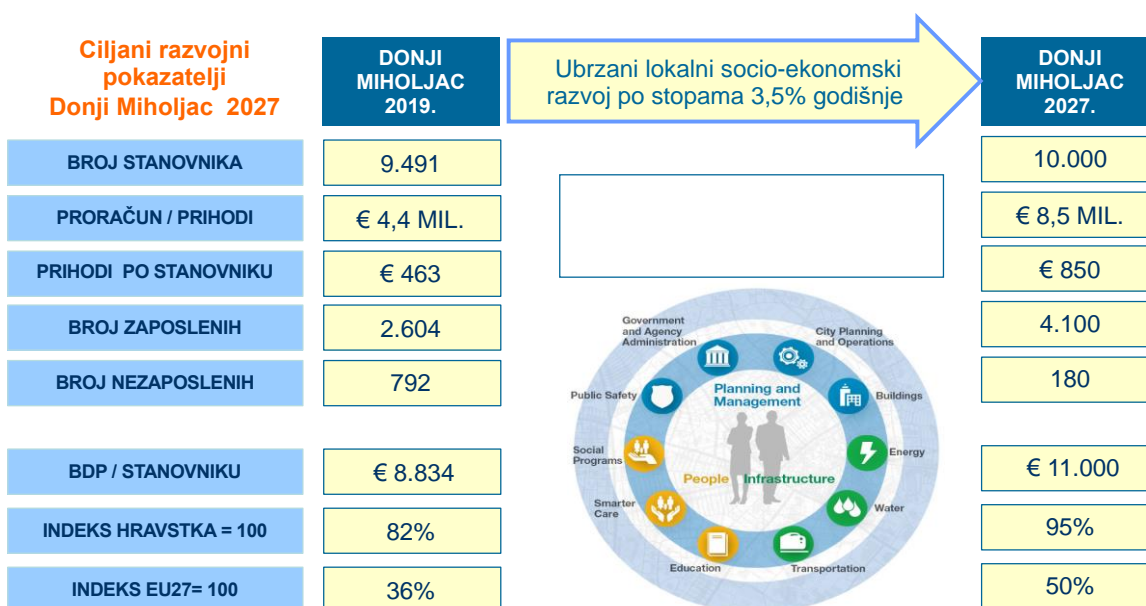
Strategija razvoja Grada u razdoblju 2021-2027. godina, koja je predložena u ovom dokumentu se osim na konceptu "pametan grad" povezuje s konceptima "kreativan grad" i "zeleni grad". U okviru ove razvojne strategije, Grad planira poticati razvoj slijedećih sektora:

- "pametno gospodarstvo" koje se temelji na inovacijama, konceptu Industrija 4.0 i obrazovanim ljudskim potencijalima;
- "pametan turizam" temeljen na kulturnom turizmu i agro-turističkim djelatnostima;
- "kreativna industrija" s naglaskom na kulturnoj baštini i proizvodnji kreativnih digitalnih rješenja, te
- "zelena ekonomija", očuvanje okoliša i lokalna proizvodnja energije iz obnovljivih izvora.

4.1.3 Ciljani razvojni pokazatelji

Ovim se planom predviđa da će se lokalni ekonomski razvoj Općine bi se u razdoblju do 2027. godine odvijao po stopama višim od prosječnih stopa rasta BDP-a u Republici Hrvatskoj. Jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji su, za razliku od lokalne jedinica u ostalim županijama kontinentalne i jadranske Hrvatske, ostvarivale ubrzani socio-ekonomski rast brži o prosjeka rasta nacionalnog gospodarstva. To je ostvareno ubrzavanjem rasta u svim gospodarskim sektorima, ne samo u turističkom sektoru. Ovim se planom razvoja Općine predviđa sličan scenarij, te se planira ubrzavanje lokalnog razvoja po stopama iznad državnog prosjeka.

Slika 22: Ciljani pokazatelji socio-ekonomskog razvoja Grada do 2027. godine

Izvor: T&MC Group

Implementacijom ovog plana pametnog razvoja u razdoblju do 2027. godine će prosječna stopa rasta gradske ekonomije mjereno lokalnim BDP-om biti viša od prosječne stope rasta hrvatskog gospodarstva.

Ubrzavanjem socio-ekonomskog razvoja i otvaranjem kvalitetnih radnih mjesta, Grad će stvoriti pretpostavke za unaprjeđivanje kvalitete života na svome području te će zadržati i blago povećati broj stanovnika.

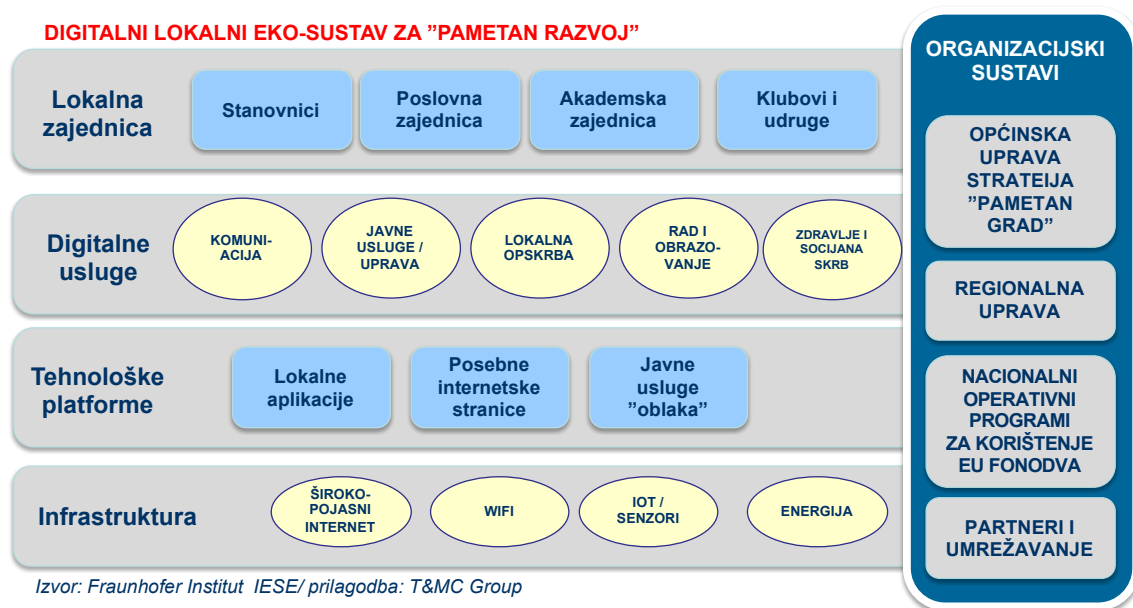
Broj zaposlenih na području Grada će se povećati. Razlika prema prosjeku EU će se također smanjiti. Kao rezultat implementacije razvojnih projekata koji će se financirati iz EU fondova i dostupnih nacionalnih izvora te otvaranja bolje plaćenih radnih mjesta u narednom razdoblju će doći će do značajnijeg povećavanja prihoda gradskog proračuna.

Ukupna kvaliteta života u Gradu će se povećati.

4.1.4 Primjena digitalnih tehnologija

Lokalni razvoj temeljen na konceptu "pametan grad" oslanja se na primjenu digitalnih tehnologija kao horizontalne, infrastrukturne sastavnice te kao podloge za "pametna" razvojna rješenja. Pojam digitalnih tehnologija obuhvaća informacijsko – komunikacijske tehnologije, osobito širokopojasni Internet i povezane tehnologije, korištenje "tehnologija u oblaku" (*engl.: clouding technologies*), različite senzore koji povezuju stvari s digitalnim sustavima putem Interneta (*engl.: Internet of Things – IoT*) te aplikacije za mobilne uređaje ,koja postaju kontaktne točke pristupa stanovnika Općine, poslovne zajednice i turista s pružateljima javnih, obrazovnih i ruralnih usluga. Primjenom digitalnih tehnologija u razvoju Grada, stvara se svojevrsan digitalni eko-sustav kojim se podiže razina korištenja raspoloživih razvojnih potencijala te ubrzava lokalni razvoj (Slika 13)

Slika 23: Digitalni eko-sustav za implementaciju "pametnog razvoja"

U digitalnom eko-sustavu tehnološka infrastruktura predstavlja temeljnu pretpostavku za razvoj "pametne općine". Širokopojasni pristup Internetu s brzinama iznad 100 Mbit/ s omogućava stvaranje pretpostavke za digitalnu transformaciju i ubrzavanje razvoja. Lokalne WiFi mreže omogućavaju jednostavan i besplatan pristup Internetu, digitalnim aplikacijama i različitim digitaliziranim uslugama. Senzori povezuju stvari s aplikativnim rješenjima. Važna tehnološka sastavnica digitalnog eko-sustava postaje lokalno proizvedena energija iz obnovljivih izvora.

Tehnološke platforme na koje se nadograđuju lokalna aplikativna rješenja mogu biti internetske stranice Grada i/ili posebni portali koji se kreiraju kod pružatelja internetskih usluga ili na rješenjima "u oblaku".

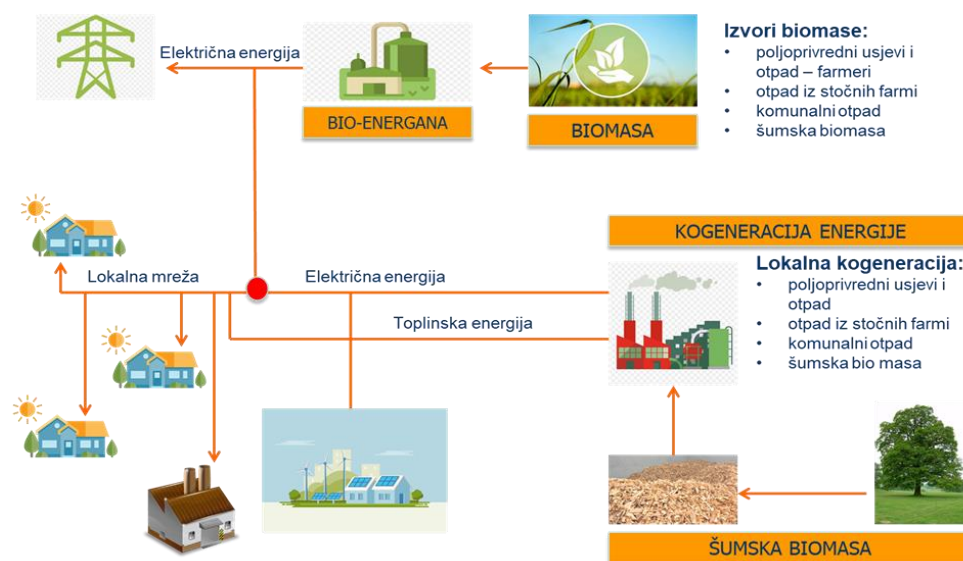
Na temelju razvijenih digitalnih platformi se mogu digitalizirati različite usluge koje pružaju Grad, komunalna poduzeća i ostali dionici digitalnog eko-sustava, poput obrazovnih institucija, zdravstvenih ustanova i privatnih komercijalnih ponuditelja usluga.

U općinski digitalni eko-sustav se uključuju se kao korisnici stanovnici Grada, turisti, poduzetnički sektor, obrazovni sektor, klubovi i udruge.

4.1.5 Strateški koncept "energetski nezavisan grad"

Vrlo važna sastavnice razvojnog koncepta "pametnan grad" su lokalna proizvodnja energije. Sve veći broj lokalnih jedinica u EU postaje energetski potpuno neovisne, odnosno razvijaju integrirane lokalne sustave proizvodnje i distribucije energije. Pri tome koriste lokalno raspoložive obnovljive izvore energije (Slika 24).

Slika 24: Sustav lokalne proizvodnje i distribucije energije

Izvor: Grain.org / Prilagodba T&MC Group

Lokalni sustavi proizvodnje i distribucije energije proizvode u manjim kogeneracijskim postrojenjima toplinsku i električnu energiju primarno za potrebe lokalnih privatnih i javnih potrošača. Pri tome se kao energenti koristi poljoprivredna i šumska bio-masa, odnosno bio plin proizveden iz bio mase, te solarni sustavi na javnim i privatnim zgradama. U proizvodnju energenata se uključuju lokalni farmeri i obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Viškove proizvedene energije se puštaju u visokonaponske prijenosne sustave.

Općina će u ovom strateškom razdoblju pripremati pretpostavke za izgradnju bio-energetskih postrojenja i distributivnih sustava.

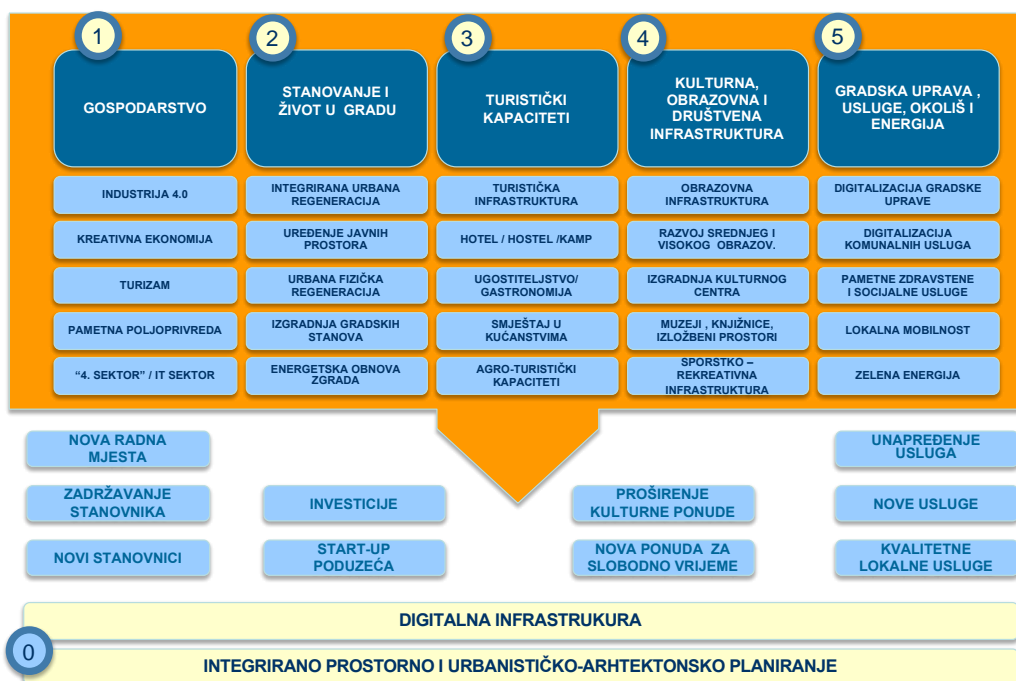
5 PODRUČJA DJELOVANJA I PRIORITETI INTERVENCIJE

Za ostvarivanje postavljenih strateških ciljeva i ovim planom definiranog strateškog koncepta "Donji Miholjac – pametan grad 2027" potrebna je intervencija odnosno proaktivno djelovanje jedinice lokalne samouprave i regionalne uprave u područjima njihove odgovornosti. Naime, oslanjanje samo na spontani razvoj i politike koje provodi vlada Republike Hrvatske u proteklim razdobljima je rezultiralo sporijim socio-ekonomskim razvitkom Grada u odnosu na državni prosjek i osobito u odnosu na usporedive lokalne jedinice u susjednim regijama Slovenije i Austrije. U tom smislu je nužna intervencija Grada, kojem su na raspolaganju politike ruralnog i regionalnog razvoja EU, odnosno potpore iz europskih strukturnih i kohezijskih fondova. Razvojne strateške mjere i ključni razvojni projekti moraju biti visokog intenziteta kako bi mogli ostvariti planirane učinke. Neće biti moguće istovremeno intervenirati u svim područjima, niti zadovoljiti u kratkom roku sve razvojne potrebe. Zbog toga je nužno izabrati prioriteta strateška područja djelovanja, odnosno prioritete intervencije i prema njima definirati specifične operativne ciljeve, i, konačno, definirati i katalogizirati implementacijske projekte koji će biti kandidirani za sufinanciranje iz EU fondova.

5.1 Područja djelovanja i prioriteta intervencije

U okviru ovog plana se predviđa intervencija u pet područja djelovanja kako je prikazano na Slici 25.

Slika 25.: Prioriteti intervencije

Osim razvoja digitalne infrastrukture i integriranog prostornog i urbanističko-arhitektonskog planiranja razvoja naselja, ako horizontalnih područja djelovanja, ovaj plan predviđa intervencije u slijedećim područjima:

- 1) **GOSPODARSTVO** – transformacija gospodarstva i stvaranje kvalitetnih radnih mjesta, poticanje inovativnog poduzetništva i razvoja pogona koji se temelje na konceptu Industrija 4.0, te poticanja kreativnih djelatnosti, turističkih djelatnosti, "pametne poljoprivrede" obrazovnih i ICT djelatnosti;
- 2) **STANOVANJE I ŽIVOT U GRADU** – integrirana re-urbanizacija naselja Donji Miholjac, uređivanje javnih prostora, fizička regeneracija postojećih javnih i privatnih objekata, izgradnja gradskih stanova te energetska obnova zgrada;
- 3) **TURISTIČKA INFRASTRUKTURA I KAPACITETI** – razvoj posebnih oblika turizma, poput kulturnog turizma, obnova kulturne baštine (kompleks dvorca Prandau-Mailath) , izgradnja turističke infrastrukture i smještajnih kapaciteta te razvoj smještaja u kućanstvima i seoskim gospodarstvima;
- 4) **KULTURNA , OBRAZOVNA I DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA** – razvoj obrazovne infrastrukture, pokretanje tercijarnog (visokog) obrazovanja te digitalnog i cjeloživotnog obrazovanja, izgradnja kulturne infrastrukture (kulturni centar), razvoj muzejske i izložbene infrastrukture te razvoj sportsko-rekreativne infrastrukture; te
- 5) **GRADSKA UPRAVA, USLUGE, OKOLIŠ I ENERGIJA** – digitalizacija gradske uprave i komunalnih poduzeća, razvoj digitalne platforme za pružanje javnih usluga stanovnicima Grada, otvorenost gradske uprave prema građanima, uspostavljanje javne lokalne mobilnosti (u suradnji s JLS u okruženju Grada), poticanje nemotorizirane mobilnosti, uspostavljanje pametnih sustava upravljanja otpadom i zaštite okoliša, uspostavljanje pametnih lokalnih usluga (zdravstvene usluge, socijalne usluge, opskrba građana i dr), te lokalna proizvodnja i distribucija toplinske i električne energije iz obnovljivih izvora.

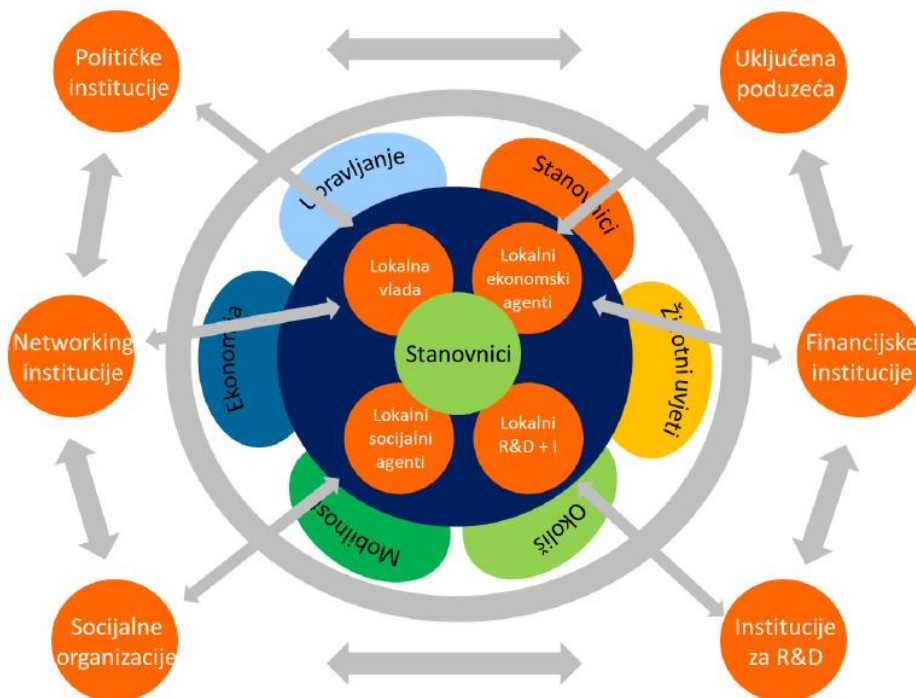
Katalog projektnih ideja, odnosno razvojnih projekata koji se planiraju implementirati u gornjim područjima djelovanja – područjima intervencije u prilogu je ovog dokumenta.

5.2 Planiranje i provedba implementacijskih projekata

Gradska uprava preuzima odgovornost strateškog planiranja razvoja, pripreme kapitalnih projekata i ulaganja u infrastrukturu sukladno izabranim prioritetima intervencije. U fazi realizacije planiranih razvojnih projekata, Grad će razvijati razne oblike partnerstva s privatnim investitorima (javno-privatno partnerstvo).

Dosadašnja iskustva u pripremi i provedbi istraživački projekt ASCIMER³, koji sugerira sljedeći model (Slika 26):

Slika 26: Model pripreme i provedbe "smart city" projekata

Izvor: ASCIMER

Empirijski podaci ukazuju na sljedeće glavne činitelje uspješnosti implementacijskih projekata (informacije), ukazuju na sljedeće glavne činitelje uspješnosti :

1. **Uključenost interesnih dionika i definiranje zadataka** - odgovornost i definiranje zadataka (dodjela zadataka svakom interesnom dioniku koji sudjeluje u implementaciji te dodjela odgovornosti za različite aktivnosti – i moguće neuspjehe – moraju unaprijed biti definirani kako bi se osigurala uspješna implementacija);
2. **Uključenost stanovnika** - kontinuiranost procesa (stanovnici moraju kontinuirano sudjelovati za vrijeme razvoja i trajanja projekata);
3. **Višerazinsko upravljanje i pravni okvir** - osnivanje općinskih poduzeća za veće projekte; pravni okvir (ključan problem za nabavu u procesu implementacije koji mora biti uzet u obzir);

³ ASCIMER - <https://eiburs-ascimer.transyt-projects.com/>

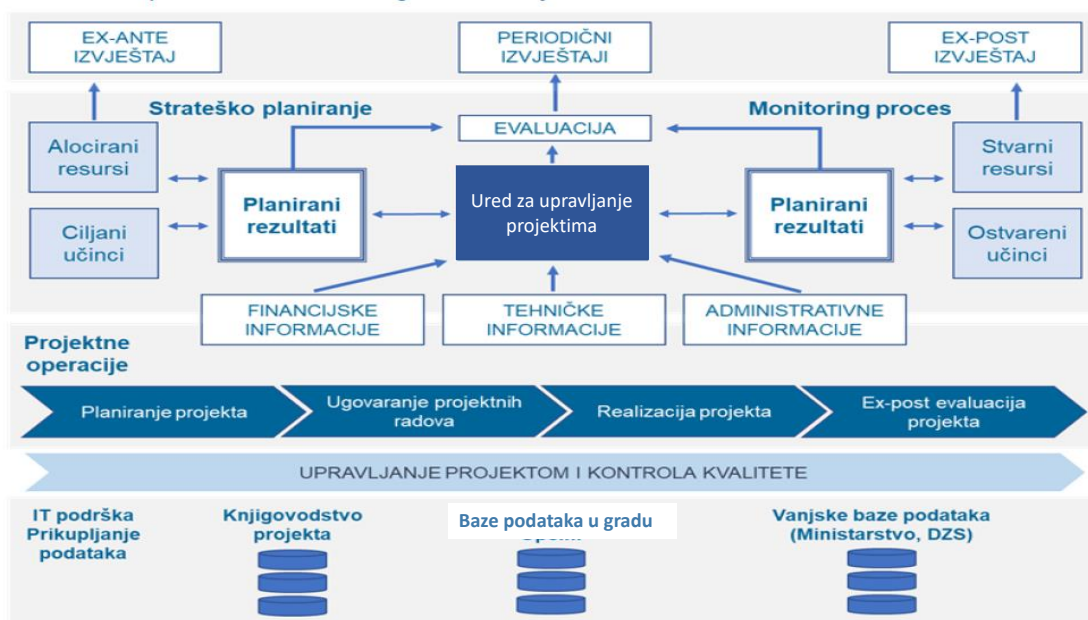
4. **Održivost i učinkovitost** - tržišno natjecanje i poticanje lokalnog razvoja (fokus na održivosti je ključna te je bitno omogućiti lokalnim poduzećima natjecanje u nabavi te promoviranje njihovog sudjelovanja u projektima);
5. **Eksternalije** - upravljanje eksternalijama (potrebno je uzeti u obzir moguće pozitivne i negativne učinke te izraditi financijski plan kako bi se eksternalije uravnotežile);
6. **Nadzor i prilagodljivo upravljanje** - nadzor nad implementacijom (nadziranje ove faze ključno je zbog više efikasnosti i prilagodbe procesa promjenama u razvoju te mogućnosti prenosivosti); upravljanje rizicima (potrebno je upravljati rizicima s obzirom na moguće probleme za vrijeme implementacije);
7. **Inovacije i tehnologije** - inovacije u implementaciji (novi pristupi zahtijevaju inovativnu implementaciju kako bi se osigurala uspješnost); IT alati za transparentnost i uključenost stanovnika (IT alati predstavljaju glavnu ulogu u uključenosti i sudjelovanju stanovnika);
8. **Prijenos znanja** - prijenos znanja u implementaciji (u ovoj fazi ključno je promatrati i druga iskustva u području, potrebno je kontaktirati stručnjake i interesne dionike s iskustvom u implementaciji sličnih projekata kako bi se osigurao uspjeh); i,
9. **Vidljivost projekata.**

Svaki implementacijski projekt ili skupina projekata mora imati svog voditelja i projektni tim. Odgovornosti voditelja projekta i njegovog projektnog tima su sljedeće:

- Izrada projektnog plana;
- Priprema projektne i studijske dokumentacije;
- Izbor optimalnog modela financiranja;
- Izrada prijave za korištenje EU fondova;
- U suradnji sa ostalim nadležnim službama u Općini osiguranje bankarskog međufinanciranja (HBOR, komercijalne banke);
- Organiziranje javne nabave te ugovaranje radova na projektu;
- Upravljanje projektom i uspostavljanje sustava kontrolinga; i
- Osiguranje informiranja i vidljivosti projekta.

Proces i sustav planiranja i monitoringa provođenja strateškog plana razvoja i razvojnih projekata prikazan je su u Slici 27.

Slika 27: Sustav planiranja i monitoringa provođenja plana razvoja i projekata

Izvor: T&MC Group

Monitoring predstavlja provjeru napretka implementacije i projektnih aktivnosti u odnosu na plan. Proces monitoringa sastoji se od dvije komponente:

1. uspostavljanje sustava prikupljanja informacija , i
2. prikupljanje i obrada podataka.

Sustavno prikupljeni podaci se obrađuju te se izračunaju indikatori. Za proces monitoringa su važne sljedeće grupe ulaznih podataka:

1. financijski podaci - informacije o projektnim budžetima i informacije o utrošenim financijskim sredstvima,
2. empirijski (fizički) podaci - podaci iz kojih se računaju indikatori učinaka,
3. administrativni podaci - informacije o napretku projektnih radova (u kojoj fazi se projekt nalazi).

Cilj obrade podataka je transformacija kvantitativnih podataka u informacije koje su relevantne donositeljima odluka.

Evaluacija je sistematsko i objektivno ocjenjivanje napretka projekta ili potpunosti projekta nakon njegovog završetka. Procesom evaluacije se ocjenjuju podaci i informacije u cilju pripremanja izvještaja za donositelje strateških odluka. Evaluacija pomaže u donošenju zaključaka u vezi četiri najvažnijih aspekata intervencije:

- strateškog značaja intervencije (projekta),
- efikasnosti korištenja resursa,

- učinku intervencije na ostvarenje postavljenih strateških ciljeva,
- dugoročnoj održivosti intervencije (projekta).

Evaluacija mora pronaći odgovore na sljedeća pitanja:

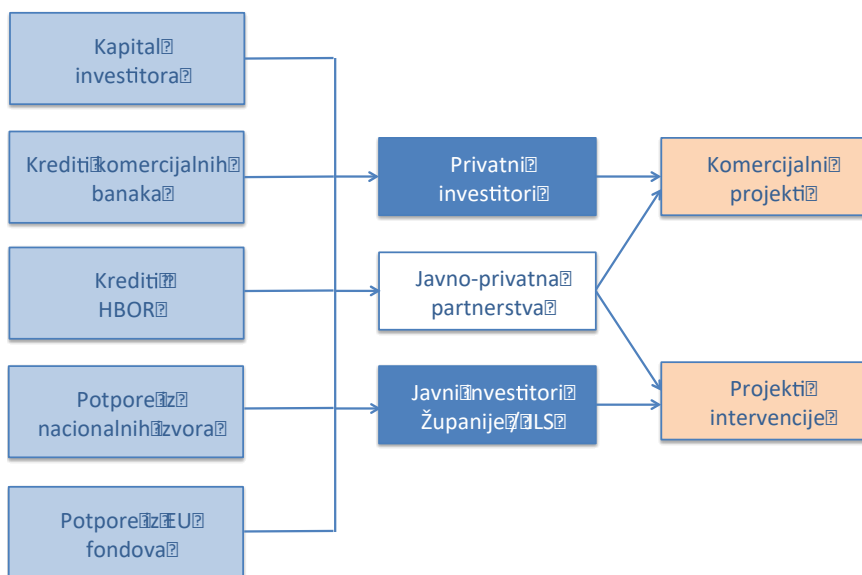
1. je li intervencija imala efekta; ako je koliki je učinak intervencije, pozitivan ili negativan?
2. zašto intervencija proizvodi planirane (i neplanirane) učinke?

Informacije koje su prikupljene u vezi s gornjim aspektima monitoringa predstavljaju bazu za ex-post evaluacijsku analizu.

5.3 Financiranje projekata

Grad će razvojne projekte financirati iz vlastitih i različitih vanjskih izvora financiranja, kako je prikazano u Slici 28.

Slika 28: Model financiranja razvojnih projekata

Izvor: T&MC Group

U višegodišnjem financijskom razdoblju od 2021-2027. godine će projekti jedinica lokalne samouprave biti sufinancirani, jednako kao i u prethodnom razdoblju, iz europskih strukturnih i kohezijskih fondova, odnosno Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog agrikulturnog fonda za ruralni razvoj. Za buduće razdoblje se očekuje slična veličina financijske omotnice. Osim europskih strukturnih i investicijskih fondova, Gradu će za financiranje razvojnih projekata biti na

raspolaganju posebni instrumenti iz paketa mjera za ubrzanje oporavka od koronavirus krize pod nazivom "Nova generacija EU" koji će se moći koristiti u naredne tri godine.

Ugovaranje korištenja strukturnih i kohezijskih fondova će početi već 2021. godine, budući da su se u prethodnom razdoblju razvile odgovarajuće nacionalne institucije za ugovaranje i plaćanje. Osim potpora iz EU fondova, razvojne projekte će biti moguće financirati iz dugoročnih kredita HBOR namijenjenih projektima koje pokreću jedinice lokalne samouprave te krediti komercijalnih banaka.

Javno-privatna partnerstva također predstavljaju model financiranja projekata intervencije.

LITERATURA I IZVORI

ASCIMER – *Governance and implementation of Smart City projects in the mediterranean region, Project Package 1*, 30.1.2015. (Dostupno putem: <http://www.eiburs.ascimer.transytprojects.com>)

Aznar, M., Hoefnagels, H. (2019) - *Empowering small rural communities through heritage tourism*, Delivering Tourism Intelligence (Emerald publishing Limited), Vol. 11., No. 1., str. 49-60. (Dostupno putem: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/S2042-144320190000011005/full/html>)

Državni zavod za statistiku – *Publikacije i statistika*

European Network for Rural Development – *Smart Villages – revitalizing rural services*

Europska komisija – *Strategija Europa 2020*.

Europska komisija – *Vodič za monitoring i evaluaciju*

Europska komisija (2016.) – *Flash Eurobarometar 432 - Preferences of Europeans towards Tourism* (Dostupno putem: <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2065>)

Eremia, M., Toma, L., Sanduleac, M. (2017) – *The Smart City Concept in the 21st Century*, Procedia Engineering, Vol. 181, No. 1, str. 12 – 19.

Etzkowitz, H., Zhou, C. (2006) – *Triple Helix twins: Innovation and sustainability*, Science and Public Policy, Vol. 33, No. 1, str. 77 – 83. (Dostupno putem: <https://doi.org/10.3152/147154306781779154>)

Giffinger, R., & Lü, H. (2015) – *The Smart City perspective: A necessary change from technical to urban innovation (first)*, Milano: Fondazione Giangiacomo Feltrinelli

Grain.org – *Agriculture 3.0 or (smart) agroecology?* (Dostupno putem: <https://www.grain.org/en/article/6280-agriculture-3-0-or-smart-agroecology>)

McKinsey Global Institute – *Smart cities: Digital solutions for a more livable future* (Dostupno putem <https://www.mckinsey.com/industries/capital-projects-and-infrastructure/our-insights/smart-cities-digital-solutions-for-a-more-livable-future>)

Ministarstvo kulture – *Registar kulturne baštine*

Nam, T., Pardo, T. A. (2011) – *Conceptualizing Smart City with dimensions of technology, people, and institutions*. Proceedings of the 12th Annual International Conference on Digital Government Research (Dostupno putem: <https://doi.org/10.1145/2037556.2037602>)

Nam, T., & Pardo, T. A. (2011) – *Smart City as urban innovation: Focusing on management, policy, and context*, Center for Technology in Government – University at Albany (Dostupno putem: http://www.ctg.albany.edu/publications/journals/icegov_2011_smartcity)

Network of European Regions for Sustainable and Competative Tourism (NECSTouR) - *portal* (Dostupno putem: <http://necstour.eu/projects/charm>)

SMARTA Mobility Program – Report on rural Good Practices

Smart Village Network – *portal* (Dostupno putem: <https://www.smart-village-network.eu/network>)

POPIS SLIKA

Slika 1: Metodologija strateškog planiranja jedinica lokalne samouprave	4
Slika 2: Integrirani pristup implementaciji	5
Slika 3: Zatvoreni krug zastajanja ruralnih područja	6
Slika 4: Razvojni koncept "pametna grad"	7
Slika 5: Šest dimenzija razvojnog koncepta "pametna grad"	8
Slika 6: : Strateški ciljevi EU 2021-2027.....	11
Slika 7: Zemljopisni položaj Grada.....	16
Slika 8: Mreža cestovnih prometnica na području Grada	18
Slika 9: Mreža distribucije plina.....	19
Slika 10: Prikaz dostupnosti nepokretnog pristupa Internetu s brzinama od 30-100 Mbit/s	20
Slika 11: Prikaz dostupnosti mobilnog pristupa Internetu	21
Slika 12: Zaštićenog područja Regionalnog parka Mura - Drava	22
Slika 13: Kompleks Prandau - Mailath	25
Slika 14: Park u okviru kompleksa Prandau-Mailath – situacijski plan / plan obnove	26
Slika 15: Unutrašnjost crkve Sv. Mihaela Arkanđela, orgulje	26
Slika 16: OŠ "August Harambašić"	27
Slika 17: Srednja škola Donji Miholjac – sadašnje stanje i budući izgled nove zgrade.....	28
Slika 18: Dom zdravlja Donji Miholjac	29
Slika 19: Poduzetnička zona "Janjevci"	31
Slika 20: Usporedna analiza razvojnih pokazatelja Grada i izabranih JLS u RH i okruženju	38
Slika 21: Donji Miholjac – pametna grad 2027.....	42
Slika 22: Ciljani pokazatelji socio-ekonomskog razvoja Grada do 2027. godine	43
Slika 23: Digitalni eko-sustav za implementaciju "pametnog razvoja"	44
Slika 24: Sustav lokalne proizvodnje i distribucije energije.....	45
Slika 25: : Prioriteti intervencije	46
Slika 26: Model pripreme i provedbe "smart city" projekata	48
Slika 27: Sustav planiranja i monitoringa provođenja plana razvoja i projekata	50
Slika 28: Model financiranja razvojnih projekata	51

POPIS TABLICA

Tablica 1: Županijske ceste	17
Tablica 2: Lokalne ceste	17
Tablica 3: Kretanje broja stanovnika od 1948-2011. g.	23
Tablica 4: Obrazovna struktura stanovništva na području Grada prema popisu iz 2011. g.....	24
Tablica 5: Najveća poduzeća i poslodavci na području Grada prema poslovnim prihodima 2019.g.	30
Tablica 6: Turistički pokazatelji u 2019. g.	32
Tablica 7: Zaposlenost i nezaposlenost na dan 31.05.2020. godine	32
Tablica 8: Prihodi i rashodi proračuna Grada	34

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Struktura prihoda jedinica lokalne samouprave u Republici Austriji	33
--	----

IMPRESSUM

NOSITELJ IZRADE PLANA GRAD DONJI MIHOLJAC
Vukovarska 1
31540 Donji Miholjac

Gradonačelnik Goran Aladić, dipl.oec

IZRAĐIVAČ PLANA T&MC GROUP
Miramarska 24
10000 Zagreb
T: +385 1 48 11 230

Direktor Dr.sc. Damir Novotny